

UTM – decorată cu medalia „European Quality”
(Oxford, Marea Britanie, 2010)

UTM MESAGER UNIVERSITAR

Țara nu se poate ridica decât prin ingineri

Anul XVII. №8-9 (166-167) Octombrie - Noiembrie 2014. Ediție lunară. 16 pagini.

Fondator: Universitatea Tehnică a Moldovei

www.utm.md/mesager; e-mail: romanciuc.marina@gmail.com

1964 – 2014

UTM: 50 de ani – 50 de trepte în ascensiune

spre edificarea Spațiului European Universitar Unic, realizarea prevederilor Procesului Bologna și asigurarea calității procesului educațional

O jumătate de secol de învățământ superior ingineresc în Moldova

Înființarea în 1964 a Institutului Politehnic din Chișinău (IPC) a constituit un eveniment de anvergură în viața culturală și social-economică a RM, care a contribuit esențial la formarea intelectualității tehnice și elitei științifice moldovene. IPC se întemeia pe baza unor facultăți din cadrul Universității de Stat, Institutului Agricol și filialelor unor instituții din Moscova. Pornea la drum cu un contingent de 274 de profesori, aproximativ 2000 de studenți la secția învățământ cu frecvență la zi și peste 3000 – la fără frecvență. Deja peste 5 ani a devenit una din cele mai mari instituții de învățământ superior din republică, având un contingent de peste 7000 de studenți și înscriind la a. I cca 1500 de tineri. Mai târziu, în 1975-1990, avea anual până la 2000 de locuri de studii la a. I.

Chiar de la început, IPC purta amprenta înaltului prestigiu caracteristic tuturor Politehnicilor din lume, unde studenții obțin o profesie inginerescă și se formează ca cetățeni, ca oameni de cultură și de știință. În pofida complexității studiilor tehnice, aflarea candidaților era impunător. La Politehnică veneau elevi cu un intelect elevat, cu înclinații pentru științele exacte și cele tehnice. În scurt timp, IPC a devenit cunoscut peste hotarele republicii, a găzduit numeroase conferințe științifice, simpozioane, a fost vizitat de mulți savanți de talie mondială.

Pe parcursul anilor a fost construită baza tehnico-materială, care în prezent constituie peste 30 de edificii – blocuri de studii, cămine, cantine, o uzină, un complex sportiv, edificii cu menire social-culturală, case de locuit etc.). S-a dezvoltat doctoranтура, au fost create consilii de susținere a tezelor pentru

acordarea titlurilor științifice, a fost organizată formarea continuă a cadrelor didactice universitare.

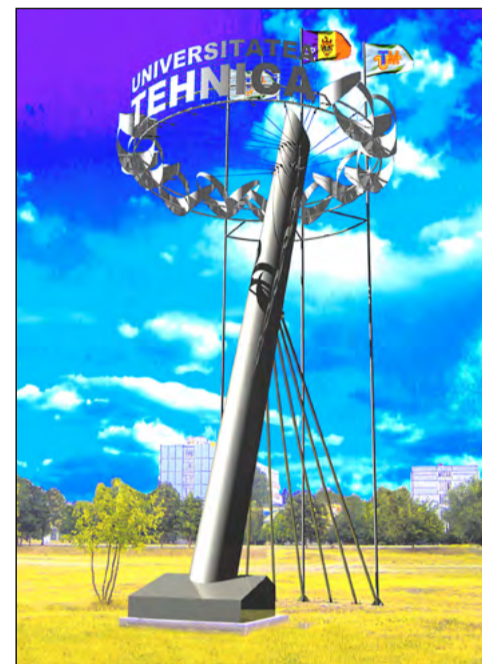
La 28 aprilie 1993 IPC a fost reorganizat în Universitatea Tehnică a Moldovei, fapt ce a impus transformări de structură, de concept și de conținut ale instruirii ingineresti. S-a modificat esențial nomenclatorul de specializări. Pe lângă cele 28 de specia-

lizări existente în 1992, au fost fondate 35 de specializări noi cu cca 30 de opțiuni. Au fost create 3 facultăți noi: Inginerie și Management în Construcția de Mașini, Industrie Ușoară și Inginerie Economică și Business; create 15 catedre noi. Aspectul conceptual al reformei învățământului superior tehnic a fost realizat prin implementarea modelului de pregătire a specialiștilor, bazat pe instruirea general-inginerescă mai pronunțată la anii inferiori, cu o opțiune în a. IV și V (arhitectură), în funcție de specificul profilului și specializării.

O inițiativă menită să atragă tineretul la studii ingineresti a fost organizarea, din 1997, a Olimpiadelor UTM la fizică, din 1998 – la matematică, chimie și informatică la Chișinău, Bălți, Cahul, iar din 2007 – doar în Chișinău. Deținătorii locurilor premiante beneficiază de facilități la înmatricularea la UTM. Aceleași facilități la admitere sunt prevăzute, din 2007, și pentru liceenii-învingători ai Concursului „Tânărul creator”. Din 2010 UTM organizează (în lunile mai-unie) Târgul Locurilor de muncă și Expoziția „Creația deschide Universul”, la care studenții prezintă cele mai bune (peste 500) lucrări, elaborări din tezele de licență/master, rezultate ale cercetărilor științifice proprii, brevete de invenție, mostre de produse industriale etc.

Pentru dezvoltarea gândirii creative a studenților, au fost create 7 Centre de creație, unde studenții elaborează diverse produse științifice: roboți; mostre experimentale de mașini; dispozitive mecatronice;

Continuare in pag. 3

Vivat, Universitate!
L-ai tăi 50 de ani
Ți ridicăm urale –
Să ne trăiești mulți ani!

Vivat, Universitate!
Forjar de ingineri,
Ți-aducem osanale
Tu, cuib de-nvățăce!

Vivat, Universitate!
Cu profesori cărunți
Și tinere talente
Pe-ale catedrei punți.

Vivat, Universitate!
Bogată-n temerari,
Îmbrățișând știința
Și ridicând-o-n zări!

Tu ești o chezașie
A tot ce e mai bun
Pe-a cercetării glie
Și-al învățării drum.

Vivat, Universitate!
Frumosul jubileu,
Mulți ani și-i pe dreptate
Șă-ți deie Dumnezeu!

Valentin Olaru,
șef CC FUA

UTM: realizări științifico-tehnice de pionierat

Satelitul „Republica Moldova”

RM devine țară afiliată la comunitatea internațională preocupată de tehnologii spațiale grație cercetărilor promovate de UTM în cadrul Centrului Național de Tehnologii Spațiale. Al 5-lea an aici se derulează lucrări de cercetare-proiectare-dezvoltare dedicate edificării primului satelit artificial al Pământului – „Republica Moldova”. Satelitul are dimensiunile de 250x250x250 mm și cuprinde o gamă largă de investigații științifice: scanarea teritoriului RM sub aspect cartografic; monitorizarea evoluției stării hidrologice a râurilor Prut și Nistru și a stării ecologice a pădurilor și suprafețelor agricole; cercetarea influenței radiației cosmice asupra memoriei circuitelor interne instalate la bordul satelitului. A fost creată infrastructura terestră de monitorizare a zborului satelitului: Stația terestră de recepționare a semnalelor de la satelit și Telescopul „Celestron”, ambele obiective fiind amplasate în parcul-muzeu din campusul Râșcani. Au fost făcute primele demersuri privind asocierea cu drept de observator a RM la Agenția Spațială Europeană (pentru obținerea coridorului orbitei de lansare a satelitului) și la ONU (pentru aderarea la comunitatea țărilor preocupate de tehnologii spațiale).

Pendulul Foucault – Orologiu Gravațional

Pendulul Foucault – Orologiu Gravațional cu cinematică interactivă, elaborat și realizat la UTM reprezintă o dezvoltare conceptuală a sistemului clasic și permite înregistrarea cu precizie a mișcării de rotație a Pământului și poziției geografice a RM într-un sistem fix de coordonate astronomice. Amplasat în blocul central al UTM (latitudinea 47°01'45”), Pendulul permite înregistrarea cu precizie a mișcării de rotație a Pământului și poziției geografice a RM într-un sistem fix de coordonate astronomice. Datorită cinematicii interactive, Pendulul indică încontinuu atât mișcarea de rotație a Pământului marcată prin rotirea aparentă a planului de oscilație cu viteza unghiulară 10°58'31”/oră, cât și ora locală generată de rotirea Pământului.

Nanostructuri tridimensionale

Cercetătorii Centrului de Studii și Testare a Materialelor al UTM au demonstrat în premieră posibilitatea creării unor nanoarhitecturi tridimensionale după un design original ce constă în prelucrarea suprafeței unui material semiconductor cu un fascicul focalizat de ioni. Este o nouă metodă de fabricare a nanostructurilor în 3D din nitru de galiu (GaN) cu ajutorul unui fascicul focalizat de ioni (FIB). Tehnica presupune aplicarea directă a unei sarcini negative pe suprafața GaN cu FIB, după care proba este preluată fotoelectrochimic. Procedura permite modelarea controlată a membranei ultrasubțiri și nanocoloanei purtătoare. Grosimea nanomembranelor este de cca 15 nm, aproximativ egală cu distanța (de 30 keV GA+) la care poate pătrunde un fascicul de ioni în matricea GaN. Lucrările cercetătorilor UTM în domeniul nanotehnologiilor sunt citate permanent în literatura de specialitate, inclusiv în prestigioasa revistă științifică *Advanced Materials* cu factorul de impact 15 și bazele de date SCOPUS, ceea ce contribuie substanțial la formarea indicelui Hirsch al țării noastre.

De unde și cum a izvorât Universitatea Tehnică a Moldovei

1964. Guvernul URSS emite ordinul nr. 209, semnat de vicepreședintele Guvernului **A. Kosâghin**, prin care se decide deschiderea Institutului Politehnic din Chișinău (IPC).

28 aprilie 1964. În Hotărârea comună (nr. 177) a CC al PCM și a Consiliului de Miniștri al RSSM „Despre organizarea IPC”, semnată de **I. Bodiul** (prim-secretar al CC al PCM) și **A. Diordița** (președintele Guvernului RSSM), sunt indicate facultățile și filialele transmise IPC, edificiile destinate amplasării IPC, măsurile menite să asigure funcționarea noii instituții (dotarea cu cămine și apartamente, inventar, alocații financiare etc.)

6 mai 1964. În postul de rector este numit doctorul în științe fizico-matematice **Sergiu Rădăuțan**, anterior – șef de laborator la AȘM.

9 mai 1964. Ministerul Învățământului Public al RSSM emite ordinul nr. 127 „Despre organizarea IPC”, în care sunt indicate structura și patrimoniul instituției.

Iunie 1964. Rectorul IPC pleacă la Moscova și Leningrad, unde vizitează ministrul unional și o serie de școli superioare tehnice, obținând documentația necesară (planuri de învățământ, programe pentru diferite obiecte), loturi de literatură științifică și tehnică. Se stabilesc contacte cu savanți și catedre, se obțin locuri în doctoratură, sunt invitați specialiști tineri (care ulterior au organizat o serie de catedre la IPC).

August 1964. Au loc primele examene de admitere. La IPC au fost înscriși 575 de studenți la secția de zi, 100 – la secția învățământ seral și 400 – la secția învățământ fără frecvență.

17 august 1964. Prin ordinele nr. 1-8 sunt numiți decanii facultăților cu studii la zi: **A. Parsadanean, I. Mocan, B. Liutaev, V. Krolenko, M. Cherdivarencu.**

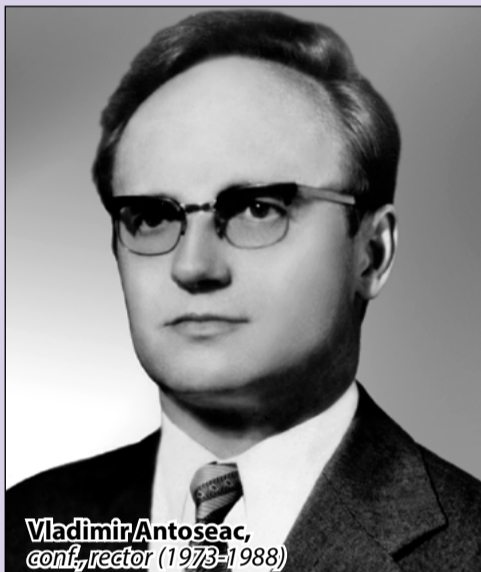
31 august 1964. Prin ordinul nr. 37 sunt numite în posturi didactice 188 de persoane. Prin ordinul nr. 38 este angajat personalul tehnic – 62 de angajați. Prin ordinul nr. 39 au fost numiți 12 colaboratori ai departamentelor, rectoratului și 20 – ai bibliotecii. În linii mari, colectivul IPC era deja format.

1 septembrie 1964. În sala de festivități a blocului de studii nr. 1 are loc solemnitatea inaugurării IPC. Participă personalități marcante din învățământul universitar, știință, cultură, demnitari de stat, invitați din orașele Moscova, Leningrad, Kiev, Bălți.

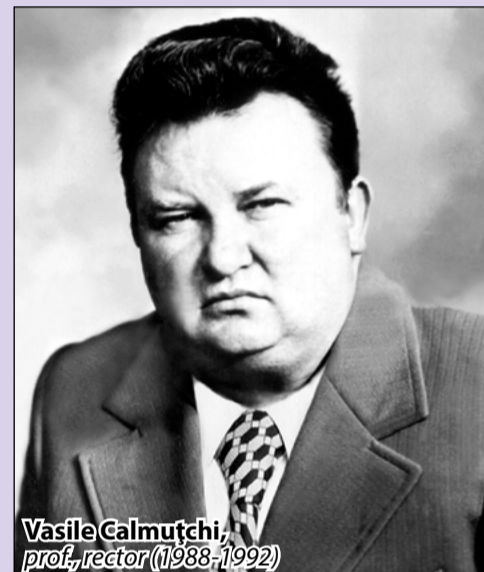
Ei au ctitorit Politehnica moldavă

Sergiu Rădăuțan,
acad., primul rector al IPC (1964-1973)

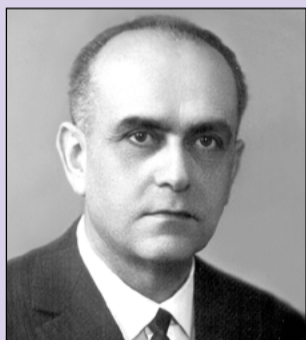
Vladimir Antoseac,
conf., rector (1973-1988)

Vasile Calmuțchi,
prof., rector (1988-1992)

Vitalie Târziu,
prim-prorector pentru studii (1964-1975), șef Catedră Electronica industrială (1964-1980), decan, Facultatea de Electrofizică (1980-1985)

Marc Chișinevski,
prorector pentru știință (1964-1966), șef Catedră Procese și aparate în industria alimentară (1964-1970)

Fiodor Alifanov,
prorector pentru serviciul administrativ (1964-1966)

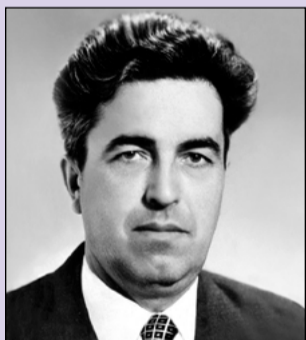
Ion Valuță,
prof., șef Catedră Matematica superioară (1964-1993), prorector pentru știință (1966-1974)

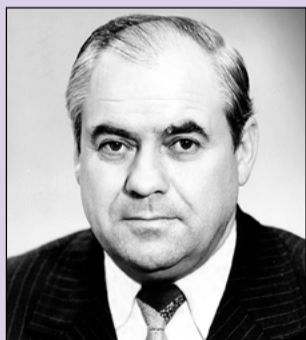
Ion Samusi,
prof., șef Catedră Fizică (1967-1984), decan, Facultatea de Electrofizică (1969-1980), prim-prorector (1980-1993)

Dimitrie Buliubaș,
prorector pentru învățământul seral și fără frecvență (1964-1975)

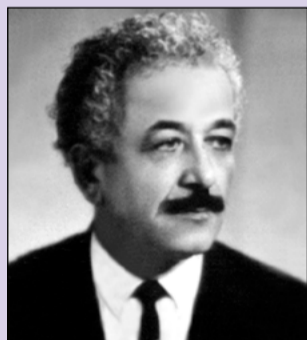
Constantin Glușco,
prof., șef Catedră TM și OM (1965-1975), decan, Facultatea de Mecanică (1967-1975), prim-prorector (1975-1980)

Andrei Ciurac,
prorector pentru serviciul administrativ (1966-1974), prorector pentru construcții (1974-1977)

Andrei Cojuhari,
prof., preș. Comitetului sindical (1964-1966), șef Catedră Teorie economică și marketing (1967-2005)

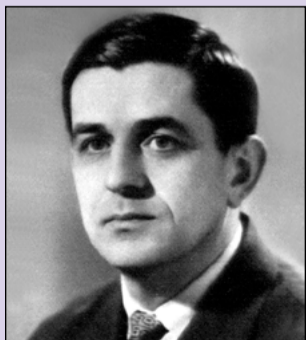
Așot Parsadanean,
prof., decan, Facultatea de Electrotehnică (1963-1980), șef Catedră Bazele teoretice ale electrotehnicii (1961-1992)

Ion Mocan,
prof., decan, Facultatea de Economie (1961-1977), șef Catedră Finanțe și credit (1961-1977)

Aurel Marinciuc,
conf., decan, Facultatea de Mecanică (1965-1967), decan, Facultatea de Electrofizică (1967-1969), șef Catedră Mecanica teoretică (1964-1969)

Gleb Pavlov,
conf., decan, Facultatea de Tehnologie (1966-1989), șef Catedră Tehnologia alimentației publice (1977-1979)

Eugen Livovschi,
prof., decan, Facultatea de Construcții (1965-1969; 1989-1986), șef Catedră Elemente de construcții (1966-1986), prorector pentru știință (1991-1992)

Mihai Cherdivarencu,
prof., decan, Facultatea de Tehnologie (1964-1966), șef Catedră Chimie fizică (1964-1996)

Ivan Krolenko,
șef Catedră Grafică inginerască (1964-1966), decan (interimar), Facultatea de Mecanică

Olga Emeț-Golocoalova,
directorul bibliotecii (1964-1975)

Vitalie Efanov,
șef secție studii (1964-1975)

O jumătate de secol de învățământ superior ingineresc în Moldova

Continuare din pag. 1

concepte de linii automatizate ale proceselor tehnologice în diverse domenii; componente electronice cu destinație generală și specială; aparate electronice, iar în ultimii ani, spre exemplu – mașinile Rube Goldberg pentru transformarea energiei.

În 2008 UTM introduce în premieră, cu titlu de experiment, forma de pregătire a specialiștilor prin Școala Doctorală, constituită în cadrul a 7 centre de cercetare științifică, aprobate prin hotărârea Senatului din octombrie 2008. Ulterior, CNAA recomandă tuturor instituțiilor abilitate cu dreptul de pregătire prin doctorat să instituie Școli Doctorale.

De-a lungul celor 50 de ani de activitate UTM a format 84532 de ingineri și economiști, peste 1300 de doctori în știință și doctori habilitați; a asigurat cu cadre științifice instituțiile de cercetări și proiectări din republică. În cadrul Centrului de perfecționare și recalificare a cadrelor tehnice, de la fondarea sa în 1994, au urmat cursuri de perfecționare și recalificare 38000 de persoane.

Păstrând tot ceea ce a fost pozitiv în trecut (inclusiv relațiile cu prestigioasele universități din Moscova, Kiev, Sankt Petersburg), UTM a stabilit relații de colaborare cu instituții universitare din România, SUA, Germania, Franța, Canada, Marea Britanie, Italia, Belgia etc. Prin extinderea cooperării internaționale s-a deblocat vidul informațional în care UTM se pomenise după proclamarea Independenței RM. Universitățile românești au acordat UTM un ajutor considerabil de carte tehnică românească, precum și la reciclarea cadrelor. Cu aceste universități avem schimburi de profesori și studenți, organizăm conferințe științifi-

În fotografie: Administrația UTM în anul jubilar

De la stânga, rândul I: **Zinaida Stratan**, director Bibliotecă; **Tatiana Lucinschi**, șef departament Cooperări internaționale; **Petru Todos**, prim-prorector activitate didactico-metodică; **Ion Bostan**, rector; **Svetlana Gârlea**, șef direcție Finanțe și evidență contabilă; **Valerian Dorogan**, prorector cercetare științifică; **Vasile Mămăligă**, decan FIEB; **Serghei Andronic**, decan FIMET; **Vasile Cartoceanu**, decan FIMIT;

Rândul II: **Nicolae Secrieru**, șef departament Informatizare și servicii tehnice informaționale; **Valentina Bulgaru**, decan FIU; **Valentin Amariei**, prorector formare continuă și relații internaționale; **Natalia Chistruga**, șef secție planificare și finanțe; **Nicolae Micșanschi**, șef secție, CENIOP

Rândul III: **Ion Negru**, decan formare contingent; **Valeriu Tulgara**, inginer SAG; **Vladislav Reșitca**, decan FTMI; **Victor Toporeț**, decan FCGC; **Pavel Spănu**, prorector serviciu administrativ-gospodăresc; **Ion Balmuș**, decan FCIM; **Anatol Alexei**, președinte sindicat studenți;

Rândul IV: **Nicolae Mogoreanu**, șef departament Resurse umane, secretariat și relații cu publicul; **Andrei Chiciuc**, șef departament Managementul calității; **Sergiu Covaci**, inginer SAG; **Mihai Vengher**, director Colegiul Tehnic; **Leonid Busuioc**, corespondent „Mesager Universitar”; **Ion Pocaznoi**, președinte sindicat colaboratori.

ce comune, stagii de practică pentru studenți.

Anual, UTM este vizitată de zeci de savanți recunoscuți la scară mondială; 51 dintre ei (reprezentanți ai 12 țări) sunt deținători ai titlului „Doctor Honoris Causa al UTM”, iar alți 10 – membri de onoare ai Senatului UTM.

Într-un șir de domenii UTM a atins realizări comparabile cu cele ale universităților internaționale. Este elocventă decorația internațională „European Quality” („Calitate Europeană”), conferită UTM pe 1 martie 2010 de către Asamblarea Europe-

nă de Business (European Business Assembly – EBA) din Oxford, Marea Britanie „Pentru efort continuu în realizarea calității înalte a studiilor, în corespundere cu standardele europene”. Despre calitatea studiilor și a cercetării la UTM vorbește și topul mondial Ranking Web of World University, efectuat de Consiliul Superior de Investigații Științifice din Spania. Potrivit acestui clasament, UTM se clasează pe primul loc printre universitățile din RM.

Calitatea procesului de studii integrat cu cel al cercetării științifi-

co-tehnice deschide posibilități de colaborare cu peste 100 de universități din SUA, România, Canada, Franța, Germania, Belgia, Olanda, Italia, Rusia, Ungaria, Ucraina, Portugalia, Spania, Grecia, Slovenia, Polonia, Cehia, Turcia, Israel etc.

La UTM au fost create diverse structuri menite să diversifice activitatea universitară: în 1997 – două filiere francofone – „Tehnologii Alimentare” în cadrul FTMI și „Informatique” în cadrul FCIM, iar în 2001, la FCIM – Filiera Anglofonă „Computer Science”; în

1998 – gazeta „Mesager Universitar”, succesoarea ziarului „Inginerul” („Инженер”); în 2003 – Sistemul de Management al Calității (SMC), conform standardului ISO 9000; în 2007 – Centrul Universitar de Informare și Orientare Profesională (CENIOP), care oferă studenților consultanță în subiectul orientării profesionale – stagii de practică, târguri ale locurilor de muncă, angajare în câmpul muncii după absolvire; în 2007 – Grupul Local „BEST-Chișinău” al organizației internaționale neguvernamentale pentru studenții cu profil tehnic (Board of European Students of Technology), care are ca scop dezvoltarea studenților, oferirea a noi oportunități și promovarea valorilor și a culturii europene; instituirea unei noi discipline de studii la UTM – „Teoria și practica integrării europene”, în legătură cu semnarea la 27 iunie 2014 a Acordului de asociere a RM la UE.

Suntem obligați să sporm în continuare calitatea studiilor și a cercetării pentru a realiza aspirațiile noastre de integrare în Spațiul Educațional European Unic, de asociere a RM la Uniunea Europeană și pentru a confirma dictonul încetățenit în timp: „La Universitatea Tehnică se face carte!”

Cu aceste sentimente optimiste, adresez studenților, profesorilor, colaboratorilor și absolvenților instituției noastre sincere felicitări cu ocazia jubileului de 50 de ani ai UTM și le mulțumesc pentru contribuția adusă la dezvoltarea și consolidarea ingineriei moldave.

Ion BOSTAN,
rectorul UTM,
academician al AȘM

Organizația sindicală a UTM

File din istoria Organizației sindicale a UTM

Organizația sindicală a UTM a fost creată pe 14 octombrie 1964 din necesitatea creării unui mediu favorabil pentru formarea contingentului și constituirea bazei tehnico-materiale a IPC. Inițial avea cca 200 membri. Primul președinte – **E. Lvovschi**. Sarcini: asigurarea cadrelor tinere cu spațiu locativ, crearea bazei de odihnă „Politehnic” (Zato-ca, Ucraina). Pe parcurs obiectivele s-au extins, cuprinzând organizarea odihnei și întremării sănătății membrilor de sindicat, crearea condițiilor optime de activitate, asigurarea securității și sănătății în muncă, protejarea juridică, lucrul cultural de masă.

În diferite perioade în fruntea organizației au activat: **A. Cojuhari**, 1965-1966, prof.univ., dr.hab., **A. Șaidorov**, 1966-1967, **V. Parasca**, 1967-1969, conf.dr., **I. Carsovschi**, 1969-1970, conf.dr., **M. Carauș**, 1970-1975, **C. Sorocean**, 1976-1979, conf.dr., **M. Vangheli**, 1979-1980, conf.dr., **Ion Stratan**, 1980-1986, conf.dr., **A. Rublican**, 1986-1989, conf.dr., **I. Cobușcean**, 1989-1995, conf.dr., **A. Gremalschi**, 1995-1998, prof.univ., dr.hab., **I.**

Pocaznoi, conf.dr., din 1998. Liderii sindicali au promovat cu insistență valorile sindicale, după expirarea mandatului activând în fruntea diverselor facultăți (**E. Livovschi**, **M. Vangheli**, **I. Stratan**), cadre, departamente sau a unor structuri de nivel național: **A. Gremalschi** la Ministerul Învățământului (1998-1999), **P. Chiriac** la Comitetul sindical studenți, colaboratori (1980-1984), Confederația Națională a Sindicatelor (din 2007).

Comitetul sindical și-a concentrat atenția pe parteneriatul social cu administrația UTM, contribuind la organizarea odihnei, îmbunătățirea condițiilor de trai, asigurarea unor salarii decente; semnarea Contractelor colective de muncă, primul fiind semnat la 24 februarie 1994.

Organizația sindicală a UTM are peste 1700 de membri. Printre ei – veteranii muncii **Leonid Busuioc**, corespondent al ziarului UTM „Mesager Universitar”, **Ion Valuță**, prof. univ. – cei mai longevivi membri ai Sindicatului din învățământ (din 1946).

În fotografie: Demian Ușanlı, conf., dr, preș. Comisie cenzori FIMCM; **Mihai Cerececea**, I.s., preș. Birou sindical FCGC; **Ion Corcodel**, prof., preș. Birou sindical Colegiul Tehnic; **Igor Rotaru**, I.s., preș. Birou sindical FIMM; **Neonila Siroș**, I.s., preș. Birou sindical FIU; **Constantin Turcan**, I.s., preș. Birou sindical FIMET; **Ina Dobrea**, I.s., preș. Birou sindical FEIE; **Maria Zagoreț**, șef secție, preș. Birou sindical SAG; **Ion Pocaznoi**, conf., dr., preș. Comitet sindical; **Galina Zemleanaia**, contabil Comitet sindical; **Iulia Turcan**, șef laborator FTMI; **Valentin Olaru**, I.s., FUA, membru CS; **Olga Tcaci**, conf., preș. Birou sindical FCIM; **Olga Cernev**, bibliograf, preș. Birou sindical BTȘ; **Zina Melnicov**, director Club sportiv, preș. Birou sindical; **Victor Pogora**, conf., dr., membru Comitet sindical; **Serafima Sorochin**, I.s. FIMET, membru Comitet sindical; **Victor Cobzac**, conf., preș. Birou sindical FIMCM; **Mariana Golovaci**, I.s., preș. Birou sindical Limbi moderne; **Ala Oberșt**, I.s., preș. Birou sindical FIEB; **Cornelia Crucerescu**, conf., dr., membru Comisie cenzori FIEB.

9 facultăți – 9 piloni ai UTM

FEIE

Facultatea Energetică și Inginerie Electrică

În fotografie: Consiliul de Administrație al FEIE

Rândul de sus, de la stânga: l.u. P. Vârlan; l.s. M. Burduniuc; conf., dr. V. Blajă; prodecan, l.s. C. Chelmenciuc; șef catedră TME, prof., dr.hab. V. Arion; șef catedră BTE, prof., dr.hab. M. Chiorsac; l.a. L. Vasiliță; șef catedră EMM, conf., dr. I. Nucă; șef catedră EF, conf., dr. A. Popușoi; conf., dr. V. Hlusuș; l.s. V. Gropa.

Rândul de jos: l.s. C. Gherman; președinte Club Sportiv, l.s. Z. Melnicova; prodecan, conf. A. Potâng; metodist G. Caminschi; decan, conf., dr. V. Pogora; l. s. I. Dobrea; prof., dr.hab. T. Ambros; metodist D. Carlașuc.

Istoria învățământului superior în domeniile energetice și electrotehnice în RM își are începutul în 1959, odată cu crearea secției *Inginerie Tehnică* în cadrul Facultății de Fizică și Matematică a USM. Pregătirea cadrelor ingineresti se efectua la 3 specialități: *Echipament electric*, *Tehnică electrică de măsurat*, *Construcții industriale și civile*. Ulterior, spec. *Echipament electric* a fost divizată în: *Alimentarea cu energie electrică și Mașini și aparate electrice*. În 1963 Facultatea de Inginerie Tehnică a fost divizată în 3 facultăți: *Electrotehnică (FE)*, *Construcții industriale și civile și Mecanică tehnologică*.

La înființarea IPC (1964) la FE a apărut spec. *Electrificarea gospodăriei agricole*, transferată de la Institutul Agricol. În același an s-a deschis spec. *Aparate semiconductoare*. În 1967 FE a fost divizată în 2 facultăți: *Energetică*

și *Electrofizică* (actuala FCIM). Au fost deschise spec. *Sisteme și rețele electrice* (1972) și *Termoenergetică Industrială* (1984). În 1990 spec. *Electrificarea gospodăriei agricole* a fost transferată la Institutul Agricol. După 1993 specialitățile au fost reorganizate, unele având câteva opțiuni. S-au deschis specialități noi: *Inginerie și management în electrotehnică și energetică* (1995), *Ingineria și managementul calității* (1996). În 1994 Cat. *Alimentarea cu energie electrică și Sisteme și rețele electroenergetice automatizate* au fost comasate în Cat. *Electroenergetică*. O perioadă îndelungată la facultate a fost atașată și Cat. *Matematică superioară*. Au fost deschise și catedre noi: *Termotehnică* (1967) și *Inginerie și management în energetică* (1996). În 1994 la facultate a fost transferată Cat. *Educație fizică*.

În 2014, Facultatea de Energetică își modifică denumirea, numindu-se Facultatea Energetică și Inginerie Electrică (FEIE).

De-a lungul anilor, facultatea a servit ca model în diferite aspecte (amenajarea laboratoarelor, organizarea conferințelor științifice, competiții sportive, cercuri de activitate artistică). În prezent la cele 5 catedre activează 92 cadre didactice, inclusiv 1 m.c. al AȘM, 6 dr. hab. și prof. univ., 16 dr., conf. Prima promoție a facultății (1964) avea 66 de absolvenți, iar a 51-a (2014) – 171.

Decanatul acordă o atenție deosebită modernizării și computerizării procesului de instruire (lucrărilor de laborator, proiectării, investigațiilor științifice), armonizării acestuia cu sfera de producere, studierii limbilor moderne etc. Cercetările științifice la facultate

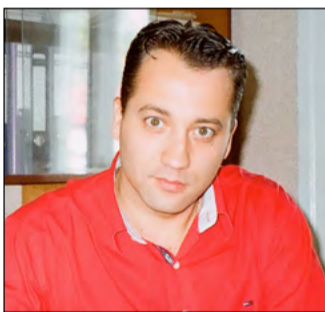
se dezvoltă pe multiple direcții: modelarea, optimizarea și proiectarea automatizată a sistemelor de distribuție a energiei electrice; eficiența energetică, tehnologiile energetice convenționale și neconvenționale, impactul sectorului energetic asupra mediului, acoperirea articolelor metalice prin aplicarea metodei depunerii în câmp magnetic ș.a.

Specialiștii pregătiți la FEIE sunt foarte solicitați, deoarece fiecare întreprindere, edificiu administrativ sau bloc locativ includ un ansamblu de echipamente electrotehnice sau energetice complexe, exploatarea cărora necesită specialiști calificați.

De la înființare, facultatea își are sediul în actualul bloc de studii nr. 2 al UTM din centrul capitalei (clădirea fostului Seminar Teologic, construită în 1900-1901).

Bun specialist, bun patriot

E logic să legăm aceste două noțiuni: profesionalismul și patriotismul, pentru că, pe de o parte, profilul unei personalități se conturează atât din competențele sale profesionale, cât și din devotamentul său civic. Pe de altă parte, munca bine

făcută echivalează de fapt cu dragostea de țară, deoarece contribuie la bunăstarea ei. Este preceptul conduitei morale, pe care îl declară **Ion Păduraru**, tânăr inginer de frunte într-un important sector energetic al republicii. Acum 9 ani dânsul a absolvit Facultatea de Energetică a UTM.

Acest precept i s-a cristalizat în conștiință încă din anii de studenție (2000-2005) și s-a realizat în succese permanente la studii, în bogata activitate extracurriculară, benefică nu doar pentru formarea proprie, dar și a colegilor din grupa academică, pe care i-a stimulat în calitate sa de monitor. Am numărat în CV-ul său 9 sfere de activitate extracurriculară, dovadă că încă în studenție se înfiripă rădăcinile viitorului specialist și patriot, care după facultate va pune umărul la prosperarea sectoarelor energetice, sociale și culturale.

Interdependența între „a lucra bine” și „a avea cunoștințe bune”

este absolut necesară. Acest aspect prevalează în profilul dlui Ion Păduraru – student-masterand-doctorand-specialist: limbi străine: rusa, franceza, spaniola; curs acreditat în România „Manager proiect”; participant la conferințe științifice și publicații științifice: „L'énergie éolienne”, „Le compteur numérique d'énergie électrique”, „Planul de strategie în dezvoltarea tineretului”, „Guvernarea învățământului superior în RM”, „Unele scenarii de conlucrare între producători și consumatori pe piața energiei electrice în RM”, „Reducerea pierderilor de putere și energie electrică prin deconectarea trafa slab încărcate de la posturile de transformare în Rețelele Electrice Chișinău”, „Aspecte privind tarificarea energiei reactive”, „Liberalizarea pieței de energie electrică în RM” etc. În total – 16 asemenea manifestări.

Dar activitatea practică, deoarece tot ce știi trebuie să răsădă ca iarba verde pe terenul real-social?

De îndată ce a luat diploma de licență, paralel cu masteratul, s-a încadrat pe post de inginer electric la întreprinderea „Corna” SRL. Peste un an i s-a propus un post

mai înalt în „Grupul Union Fenosa”. Și aici a avansat mereu, iar peste trei ani a devenit inginer coordonator în serviciul central de dispecerat – supravegherea marelui ansamblu de producere, transportare și consumare a energiei electrice pe sectorul republicii deservit de „Union Fenosa”.

Și în cadrul ÎS „Moldelectrica” a fost remarcat ca bun specialist, oferindu-i-se mai multe posturi de răspundere, actualmente fiind inginer-șef adjunct al Serviciului tehnic de producție (energie electrică) privind întreaga republică.

De altfel, una din primele propuneri a parvenit chiar de la facultate – predarea unor cursuri. Și **Ion Păduraru**, cu sentimentul său de patriot, a acceptat: astăzi, paralel cu serviciul la „Moldelectrica”, predă la FEIE cursul „Montarea și exploatarea utilajului electric” și realizează activități didactice la un alt curs de specialitate: „Partea electrică a centralelor”.

Se știe că specialiștii buni se nasc din întâlnirea a două energii: cea a discipolului și cea a mentorului-profesor. Discipolul **Ion Păduraru** nu uită să vină cu mulțumiri față de profesorii săi de la facultate care l-a format ca specialist: **Ion Stratan**, prof. univ., dr. hab.; **Victor Pogora**, conf., dr.; **Valentin Arion**, prof. univ., dr. hab.; **Ilie Macovei**, conf., dr.; **Ion Proțuc**, conf., dr.; **Ion Sobor**, conf., dr., care i-au cultivat dragostea față de profesie.

Energii regenerabile: costuri, tarife

În teza sa de doctorat „**Modelarea surselelor de energii regenerabile și determinarea costurilor nivelate și a tarifelor**”, susținută pe 4 septembrie 2014 la FEIE, tânăra doctorandă **Cristina Gherman**, lector superior la Catedra Termoenergetică și Management în Energetică, a abordat o temă ardentă pentru republică, deoarece Guvernul RM a inițiat implementarea unor măsuri de sprijin în dezvoltarea energiilor regenerabile, devenind stringentă necesitatea elaborării unor metode de stabilire a costurilor și tarifelor, pentru ca să știm pe ce baze financiare putem atrage investitorii în acest domeniu nou sau cum să se facă diferite calcule atunci când energia eoliană, de exemplu, se va „combina” în rețeaua generală cu energia produsă tradițional (petrol, gaze).

Sub conducerea științifică a dlui **Valentin Arion**, prof. univ., dr. hab., doctoranda a investigat un câmp statistic-financiar larg pentru a găsi un echilibru între costurile diferitelor genuri de energie sau între cele de producere la sursă și ale consumatorilor finali de energie electrică.

În RM potențialul energiilor regenerabile constituie cca 23 la sută din volumul general energetic. E o cotă destul

de mare și merită să ne ocupăm serios de valorificarea acesteia în cercetările economice, inclusiv în tezele de doctorat.

Prețul la energiile regenerabile astăzi este mai ridicat decât al energiei electrice produse în mod tradițional, dar situația cu reducerea din ce

în ce mai accentuată a volumului de energie tradițională importată din exterior (cca 80 la sută), precum și exigențele ecologice ne obligă să recurgem la energia vântului, soarelui, care, dezvoltându-se, va da și efectul ieftinirii, iar investigațiile costurilor vor oferi o marjă de profit sigur pentru viitorii 10-15 ani.

Un examen serios al susținerii tezei atestă nivelul științific și importanța socială a acestor investigații la UTM într-un domeniu astăzi deosebit de solicitat în contextul energetic deloc simplu atât în lume, cât și, mai ales, în țara noastră.

Teza a fost susținută în cadrul facultății, deci pe baza potențialului științific al facultății, fapt ce indică calitatea înaltă a studiilor la FEIE. Susținerea unei asemenea teze de doctorat la facultate e o premieră, căci anterior tezele se susțineau la Institutul de Energetică al AȘM sau în țări străine. Or acesta e un eveniment de succes, demonstrat cu brio.

Facultatea de Inginerie și Management în Electronică și Telecomunicații

În fotografie: Consiliul de Administrație al FIMET

Rândul I, de la stânga: Nicolae Sârbu, prof.univ., dr.hab.; **Alexandru Rusu**, conf., dr., șef catedră Fizică; **Silvia Gangan**, conf., dr.; **Vera Morozov**, conf., dr.; **Serghei Andronic**, conf., dr., decan; **Tatiana Șestacov**, conf., dr., șef catedră SDE; **Serafima Sorochin**, I.s.; **Constantin Țurcan**, I.s.; **Lucreția Nemerenco**, conf., dr., prodecan;

Rândul II: Mihai Vladimir, prof.univ., dr.hab.; **Dumitru Țiuleanu**, prof.univ., dr.hab.; **Ion Avram**, conf., dr., șef catedră RC; **Ion Cornea**, conf., dr.; **Roman Grițco**, I.s.; **Sergiu Finciuc**, I.s., prodecan; **Andrei Chihai**, I.s., prodecan; **Pavel Nistiriuc**, conf., dr., șef catedră SRCO; **Vasile Tronciu**, prof.univ., dr.hab.; **Spiridon Rusu**, conf., dr.; **Dinu Țurcanu**, I.s.

FIMET a fost fondată în 1987, ca urmare a divizării Facultății de Electrofizică. Denumirea inițială: Facultatea de Radioelectronică, în 2001 redenumită Facultatea de Radioelectronică și Telecomunicații (FRT), iar în 2013 – Facultatea de Inginerie și Management în Electronică și Telecomunicații. De la fondare, facultatea a pregătit 5851 de ingineri.

Deși, formal, a fost creată în 1987, istoria FIMET începe odată cu fondarea Facultății de Electrofizică – FE (1967). În componența FE au fost incluse Catedrele de Fizică, aflată azi în componența FIMET; *Construirea și producerea aparatului electronic (CPAE), Sisteme dirijate de*

comunicații (azi – Telecomunicații) și Metrologie, măsurări și verificarea calității.

Catedra *Sisteme și dispozitive electronice* a fost creată în 1972 în cadrul FE cu denumirea inițială CPAE și pregătea ingineri la specialitatea *Construirea și producerea aparatului radio (CPAR)* – una din cele mai solicitate pe atunci la UTM. În 1977 a fost deschisă și specialitatea *Construirea și producerea aparatului electronic de calcul (CPAEC)*. În 1973-1987 la Catedra CPAE au fost pregătiți 937 ingineri: 649 la specialitatea CPAR și 288 – la CPAEC.

În anii '90 specialitățile facultății au fost redenumite de mai multe ori, unele dintre ele având

și câteva specializări. În 1997 a fost organizată Catedra *Sisteme optoelectronice (SOE, azi SRCO)*. Inițial catedra asigura procesul de studii la specialitatea *Sisteme optoelectronice*, iar din 1999 – și la specialitatea *Inginerie și management în telecomunicații*. În 2004 studenții Academiei de Telecomunicații și Informatică au fost transferați la UTM, sporind substanțial contingentul facultății. Pentru asigurarea procesului de instruire la specialitatea *Telecomunicații*, în componența FRT este instituită Catedra *Radiocomunicații*.

Calitatea procesului de pregătire a cadrelor ingineresti la facultate e asigurată de implicarea cadrelor didactice, doctoranzilor, maste-

ranzilor, studenților în activitatea de cercetare. În 2009-2014 au fost realizate 9 proiecte instituționale, programe de stat, bilaterale, granturi internaționale, de inovare și transfer tehnologic cu un volum de finanțare de cca 2 mil. 700 mii lei; în cadrul saloanelor și expozițiilor internaționale de invenție au fost obținute 20 medalii de aur, 13 de argint, 5 de bronz; au fost organizate două ediții ale Conferinței internaționale „Telecomunicații, Electronică și Informatică” (2010, 2012), cu participarea colaboratorilor științifici din 12 țări; fiind publicate 322 articole în 4 volume (câte 2 la fiecare ediție) cu un volum total de 1774 pagini.

Facultatea care m-a format

Din experiența de student, apoi și de cadru didactic al UTM pot spune cu toată încrederea: FIMET pregătește ingineri de înaltă calificare. Tot ce am reușit în dezvoltarea mea profesională o datorez în primul rând profesorilor Catedrei Sisteme optoelectronice, decanatului, care mi-au permis să activez inițial în cadrul Centrului de Calcul al facultății în calitate de inginer-programator, deservind o rețea performantă de calculatoare. Ulterior am devenit lector asistent, lector universitar, iar după absolvirea masteratului – lector superior.

În ultimul an de studii la facultate mi-am făcut practica la Uniflux-line SA, companie de succes în domeniul TIC. Acolo am studiat tehnologiile de comutare în pachet: ATM, Frame Relay, X.25, IP, NGN, MPLS, care reprezintă protocoalele de bază în procesul funcționării rețelei Uniflux-line. După absolvirea facultății am fost angajat ca inginer la Uniflux-line, iar după absolvirea Academiei CISCO am urcat mai multe trepte ierarhice – șef serviciu ingineri, manager proiecte corporative, director tehnic, iar din 2006 – director executiv. Rețeaua utilizează soluții tehnologice și echipament performant oferit de firme cu renume mondial: CISCO

Systems, RAD, Mikrotik, Hewlett Packard, APC etc.

În cadrul FIMET funcționează 37 laboratoare și 8 săli de calculatoare pentru studierea microprocesoarelor, tehnologiilor informaționale, securității sistemelor informaționale și de transmisiuni multiplex, comunicațiilor optice, rețelelor de comunicații digitale, comunicațiilor mobile, tehnologiilor moderne de telecomunicații, software-ului în electronică și comunicații, rețelelor de calculatoare, tv, audio, video și robototehnicii, proiectării asistate de calculator etc.

Parteneriatul FIMET cu diverse companii IT de renume a permis modernizarea bazei tehnico-materiale a facultății. Astfel, Uniunea Internațională de Telecomunicații a sponsorizat utilizarea cu echipament performant a unui laborator de comunicații modern; SA Moldcell – a unui laborator de comunicații mobile GSM și a unei săli de calculatoare; reprezentanța Chișinău a Companiei ISKRATEL, Slovenia – a unei centrale digitale de comutație SI-2000; reprezentanța Chișinău SIS Solutions&Service a Companiei SI-EMENS, Germania – a unei centrale digitale de comutație HiCom 300; SA Moldtelecom – a unui laborator de comunicații optice în baza sistemului de transmisiuni E3, PCM-480 și a unui laborator de tehnologii avansate în telecomunicații, în cadrul căruia studenții acumulează

cunoștințe practice în domeniul configurării tehnologiilor FTTx, ADSL, NGN, dezvoltarea serviciilor de telefonie fixă, Internet în bandă largă, televiziune digitală IPTV.

Pe lângă procesul didactic, catedrele facultății desfășoară o amplă activitate științifică. Profesorii și studenții publică articole în culegeri și reviste științifice naționale și internaționale, monografii și manuale, prezintă comunicări științifice la diverse conferințe naționale și internaționale de specialitate.

O altă oportunitate în cadrul FIMET o reprezintă proiectele de mobilitate care permit studenților, masteranzilor, doctoranzilor, cadrelor didactice ale UTM să studieze în țările-membre ale consorțiului din proiectul dat. La FIMET se află în derulare proiectele de mobilitate EURO-EAST și INFINITY, având parteneri europeni din Italia, Finlanda, Polonia, Germania, Belgia, Franța, Spania, Portugalia, Cehia, Estonia, Slovenia. În cadrul proiectelor de mobilitate, studenții pot aplica pe o perioadă de 6-10 luni, masteranzii – 6-24 luni (Full Master), doctoranzii – 6, 12, 18 sau 34 luni, post-doctoranzii – 6 luni, beneficiind și de burse lunare de 1000, 1500 și respectiv 1800 euro.

De comun acord cu Asociația RENAM și USAID, la FIMET au fost lansate studiile CISCO – cursuri extracurriculare, facultative, care completează cunoștințele de bază cu cele în domeniul TIC. Academia CISCO oferă cursuri online, instrumente interactive, studii de laborator pentru a urma o carieră în IT.

Dinu ȚURCANU,
lector superior universitar,
magistru,
absolvent FIMET-2002

Conferințele ICTEI ale FIMET

Una din manifestările de amploare organizate de FIMET este **Conferința internațională „Telecomunicații, electronică și informatică” – ICTEI**. Savanți și specialiști marcanți din SUA, Germania, Marea Britanie, România, Federația Rusă, Ucraina, Lituania, Bulgaria, Belgia, Macedonia, Portugalia, Africa de Sud, Spania, alte țări își prezintă aici recentele realizări, depășind cadrul științifico-didactic prin abordarea tematicii foarte actuală azi a telecomunicațiilor, electronicii și informaticii. Această abordare trezește atât interesul mediului științific-academic, cât și al forurilor conducătoare ale statului, societății civile, cum ar fi AȘM, MTIC, Ministerul Educației, CNAA, Institutul pentru Știința Calculatoarelor al Academiei Române, Asociația Informațională pentru Cercetări și Educație din Moldova, Societatea de Inginerie Biomedicală din Moldova, precum și al diferitelor companii adiacente domeniului: Allied Testing, Moldcell SA, Moldtelecom SA, RENAM, Informbusiness, Uniflux line, ANRCETI etc.

Pe lângă abordările teoretico-științifice ale problemelor prioritare din domeniile vizate, conferințele ICTEI se încununează de fiecare dată și cu realizări practice de anvergură. De exemplu, în cadrul Conferinței ICTEI-2010 a avut loc inaugurarea canalului optic Republica Moldova – Românie, conectat la rețeaua academică transeuropeană GEANT, dedicat finalizării cu succes a unor proiecte internaționale: „New RENAM-RoEdu-

Net gateway based on CWDM technologies implementation” al NATO și „SEE-GRID e-Infrastructure for regional e-Science” al Comisiei Europene. Prin intermediul acestui Fiber Linc modern de comunicații optice instituțiile științifice și de învățământ superior din RM obțin un canal performant cu o viteză de 10 mii MB/sec (10 GB/sec), de 30 de ori mai puternic decât conexiunea anterioară prin radiunde din Iași, care se realiza la o viteză de 4 MB/sec, ceea ce facilitează accesul acestor instituții la sistemul informațional european și utilizarea atât a internetului propriu-zis, cât și a televiziunii și telefoniei.

Iar punctul culminant al ICTEI-2012 l-a constituit inaugurarea unui Laborator de Tehnologii Avansate în Telecomunicații, primul de acest nivel în RM, înzestrat cu utilaj ultramodern de către cea mai mare companie de comunicații de la noi – SA MOLDTELECOM. Noul laborator are o capacitate de 24 de locuri și este dotat cu cele mai avansate tehnologii utilizate pe scară largă la nivel mondial: FTTx, ADSL și NGN. Costul acestuia se estimează la 3,5 mil. lei.

Un plus deosebit al conferințelor ICTEI îl constituie prezența studenților în cadrul lucrărilor în plen la unele secții, aceasta fiind o dovadă că generația de mâine a exploratorilor tărâmului informațional sesizează amploarea și

Facultatea de Inginerie Mecanică, Industrială și Transporturi

În fotografie: Consiliul de Administrație al FIMM

Rândul 1, de la stânga: **Mircea Bernic**, dr.hab., conf., șef Departament PMAI; **Ilie Manoli**, dr., conf., șef program; **Valeriu Podborschi**, conf., șef Departament DIP; **Galina Dicusar**, dr., prof.univ., prodecan; **Vasile Cartofeanu**, dr., conf., decan; **Elena Rusu**, dr., conf.; **Iurie Căpățână**, dr., conf., prodecan; **Leonid Dohotaru** dr., conf., șef Departament Matematica; **Vasile Plămădeală**, prodecan.

Rândul 2: **Igor Rotaru**, șef CC; **Valeriu Dulgheru**, dr.hab., prof.univ., șef Departament BPM; **Iurie Ciofu**, șef program; **Petru Stoicev**, dr.hab., prof.univ., șef Departament IMI; **Sergiu Dântu**, dr., conf., șef Departament GDDTI; **Sergiu Mazuru**, dr., conf., șef Departament TCM; **Demian Ușanli**, dr., conf., șef program; **Alexei Toca**, dr., prof.univ., șef program; **Victor Ceban**, dr., conf., șef program; **Odaină Dumitru**, prodecan.

La fondarea sa în 1964, la IPC a fost deschisă o specialitate de profil mecanic – *Mașini și aparate în industria alimentară*. Concomitent, s-a deschis și Facultatea de Mecanică cu 137 de studenți la secția cu frecvență la zi și o secție cu frecvență re-

dușă, unde au fost transferați studenți de la filialele unor institute din Moscova.

În 1993 Facultatea de Mecanică a fost divizată în două structuri separate – *Facultatea de Inginerie și Management în Mecanică (FIMM)* și *Facultatea de Inginerie*

și *Management în Construcția de Mașini (FIMCM)*. În 2011 FIMM își modifică denumirea în *Facultatea de Inginerie Mecanică și Transporturi (FIMT)*. La 1 septembrie 2014, în baza comasării celor două facultăți – FIMT și FIMCM, a fost creată o facul-

tate nouă – *de Inginerie Mecanică, Industrială și Transporturi (FIMT)*. În postul de decan al noii *Facultăți IMIT* a fost numit dr. ing., conf. **Vasile Cartofeanu**, anterior decan al fostei FIMT.

În 6 ani – director general al Companiei germane

Ludmila Botnaru a absolvit *Facultatea de Inginerie și Management în Construcția de Mașini* acum 6 ani, specialitatea *Inginerie și management în construcția de mașini*. În acest răstimp a reușit să atingă în carieră linia de director general al Companiei „GRIP Engineering” – Societate cu răspundere limitată fondată în Germania, respectiv – cu capital integral german, care a deschis o întreprindere de fabricație a pieselor metalice în domeniul construcției de mașini în comuna Goianii Vechi, o suburbie a Chișinăului. În special, întreprinderea se ocupă de prelucrarea mecanică a metalelor: proiectarea și fabricarea diverselor echipamente, cum ar fi, de exemplu, aparatele de testare a materialelor – metalice, lemnoase, textile etc.

Moldova proiectanții, designerii, muncitorii operează tot felul de lucrări, consultându-l permanent pe comanditar, până când se ajunge la modelul dorit. Toate tratativele și demonstrațiile de modele proiectate se efectuează prin internet, astfel că operativitatea executării comenzilor este asigurată în timp și calitativ.

Tânăra directoară Ludmila Botnaru veghează neconținut asupra randamentului general al companiei. Despre succesele obținute în acest sens vorbesc și diplomele pentru aportul financiar substanțial în bugetul localității în calitate de contribuabil valoros, acordate de primăria comunei Ciorescu, din care face parte Goianii Vechi. În acest sens îi sunt de mare folos cunoștințele economice și manageriale pe care facultatea/catedra au avut previziunea să le includă în programele didactice pentru viitorii ingineri. Cu toate că aceștia au orientarea spre mașini și metale, ei învață și să conducă eficient unitățile industriale, oricât de mari și complicate ar fi acestea. Iată că și întreprinderea germană „GRIP Engineering” lucrează cu profit, asigurând și multe locuri de muncă pentru specialiștii locali, inclusiv pentru absolvenții UTM.

După absolvirea masteratului Ludmila a activat inițial în calitate de inginer de categorie începătoare, apoi – șefă de secție, vicedirector, iar peste puțin timp – director general. O ascensiune foarte rapidă pentru o perioadă de doar 6 ani. Esențial este că absolventa UTM are o asemenea capacitate.

UTM m-a format temeinic ca specialist. Cunoștințele obținute la Catedra *Inginerie și management în sisteme de producție*, condusă de dl Demian Ușanli, conf. univ., dr., m-au făcut puternică în profesie: atât sub aspect pur ingineresc, cât și al economiei și managementului. Folosindu-mă de prilej, aș vrea să exprim sincere mulțumiri profesorilor mei: Ion Rușica, conf., dr., Andrei Ciobanu, conf. (au predat *Tehnologia construcției de mașini*), Iurie Ciofu, conf., dr. (*Studiul și tehnologia materialelor*), Dumitru Odaină, lect. sup. (*Microeconomia și statistica*), Daniela Secieru, lect. sup. (*Managementul economic*), Valentina Catano, lect. sup. (*Economia financiară*), Vasile Mămăligă, conf., dr., (*Managementul general*), spune tânăra directoară.

Materialele pentru producerea aparatelor de testare se aduc din Germania, tot de acolo vin și comenzile de producție. Compania are o subunitate situată în Germania, care organizează comenzile de producție și prestarea materialelor respective. La întreprinderea din

Absolventa ține legături permanente cu facultatea și în vederea contribuției cu diferite sponsorizări la dotările tehnice ale laboratoarelor, oferind și locuri pentru stagiile de practică ale studenților, masteranzilor, doctoranzilor, căci stagiile de practică, se știe, au un rol crucial în formarea specialiștilor, iar în condițiile de piață nu e deloc ușor să le obții. Deci susținerea catedrei sub acest aspect este deosebit de prețioasă, lucru pentru care și catedra răspunde cu reciprocitate prin diferite consultări științifico-tehnice solicitate de întreprindere.

Ludmila Botnaru duce cu demnitate faima Alma Mater, iar aceasta, la rândul său, obține un autentic feedback despre succesul profesional al absolvenților săi, convingându-se că drumul calității didactice elaborate este corect.

Colegiul Tehnic al UTM

A fost înființat în baza școlii profesionale nr. 75, din 1990 – Liceul Tehnic din Chișinău. În 1991 liceul a fost reorganizat în **Colegiul Tehnic din Chișinău**. În 2000 Colegiul a fost transferat în cadrul UTM, în componența Facultății de Inginerie și Management în Construcția de Mașini.

Colegiul pregătește specialiști în domeniul construcției de mașini, în specialitățile: **Mașini-unelte și scule** cu specializările: *Tehnologia fabricării și exploatarea sculelor; Asigurarea tehnologică și reglarea mașinilor-unelte cu comandă numerică și roboților industriali; Tehnologia prelucrării materialelor* cu specializarea: *Tehnologia prelucrării materialelor la mașini-unelte cu comandă numerică*.

Colegiul dispune de săli de clasă spațioase, laboratoa-

re de fizică, chimie, metrologie și standardizare, electronică și acționări electrice, tehnologie a materialelor, mecanică aplicată, laboratoare de mașini-unelte cu dirijare programată, informatică, infografică și bazele proiectării asistate de calculator, ateliere dotate cu mașini-unelte și utilaje tehnologice moderne.

Desfășurarea procesului instructiv-educativ este asigurată de profesori cu experiență, în frunte cu directorul **Dumitru Vengher**. În cadrul celor 3 catedre: **Discipline liceale** (șef: **S. Gherboveț**), **Discipline de specialitate și instruire practică** (**Gh. Codreanu**), **Îndrumători**

de grupe (L. Rotaru) activează 36 cadre didactice, inclusiv: 3 doctori în științe fizico-matematice (**I. Leahu, B. Constantinov, V. Cernii**), 1 doctor în științe biologice (**L. Ceban**); 2

– cu gradul didactic I; 30 – cu gradul didactic II.

Elevii participă anual la concursul „Rube Goldberg” organizat de UTM, la concursuri și olimpiade republicane.

Colegiul colaborează cu 30 de întreprinderi constructoare de mașini, în cadrul cărora elevii își desfășoară practica tehnologică și de diplomă, între care: GRIP Engineering, Aileron-M, ASPA-Orhei, TOPAZ, Mecagro, Moldovahidromaș.

În fotografie: Viorica Curnicov – inginer formare cadre, **Ion Corcodel** – maestru superior, lider sindical colaborator, **Olga Gaifutdinova** – metodist, lider sindical elevi, **Diana Borș** – director-adjunct pentru instruire și educație, **Dumitru Vengher** – director, **Svetlana Gherboveț** – șef Catedră discipline liceale, **Gheorghe Codreanu** – șef Catedră discipline de specialitate și instruire practică, **Lidia Rotaru** – șef catedră îndrumătorilor de grupă, **Nicolae Frunza** – director-adjunct pentru gospodărie.

Facultatea de Calculatoare, Informatică și Microelectronică

În fotografie: Consiliul de Administrație al FCIM

Rândul I, de la stânga: **Alexandru Romanenco**, conf., dr. prodecan; **Emilian Guțuleac**, prof.univ., dr.hab., șef catedră Calculatoare; **Radu Melnic**, l.s., prodecan; **Ion Balmuș** conf., dr., decan; **Mariana Catruc**, l.s., prodecan; **Anatolie Casian**, prof.univ., dr.hab., șef catedră MT; **Victor Șontea**, prof.univ., dr., șef catedră MIB;
 Rândul II: **Victor Ababii**, conf., dr., prodecan; **Boris Varzari**, ing., șef Centru de Calcul; **Liviu Carcea**, conf., director Filieră Francofonă „Informatica”; **Victor Beșliu**, conf., dr., șef catedră ATI; **Vasile Moraru**, conf., dr., șef catedră IA; **Mihai Braga**, conf., dr., șef catedră ȘSU; **Viorel Bostan**, conf., dr.hab., director Filieră Anglofonă „Computer Science”.

Istoria FCIM începe odată cu fondarea în 1967 a Facultății de Electronică, divizată în 1987 în FCIM și FR. Activitatea științifică în domeniu se dezvoltă în cadrul catedrelor *Automatica și telemecanica* și *Automatică și tehnică de calcul*, care aparțineau Facultății de Electrotehnică. În 1965 se deschide o nouă specialitate – *Dispozitive cu semiconductori*, care a stat

la baza fondării unei noi direcții științifice în RM.

În 2002 a fost creat Centrul Național de Studiu și Testare a Materialelor (director: acad., prof.univ., dr.hab. **I. Tighineanu**). Un rol important în stabilirea strategiei și direcțiilor de cercetare le revine unor personalități cu renume mondial: acad. **S. Rădăuțan**, prof.univ.,

m.c. AȘM, dr.hab. **T. Șișianu**, prof.univ., dr. **I. Samusi**, prof.univ., dr. **S. Rotaru**, prof. univ., dr.hab. **A. Casian**, prof.univ., dr.hab. **A. Popescu**, prof.univ., dr.hab. **V. Trofim**, prof.univ., dr.hab. **E. Guțuleac** ș.a.

Pe lângă FCIM activează Seminarul de profil la specialitățile: *Elemente și dispozitive ale tehnicii de calcul și sistemelor de comandă*;

Calculatoare, sisteme de calcul și rețele informaționale; *Modelare matematică, metode matematice, produse de program* (președinte – prof. univ., dr.hab. **A. Popescu**, secretar științific – conf., dr. **V. Sudacevschi**).

La FCIM activează cu succes Școala Doctorală de profil „Electronică și Informatică”. Actualmente aici își fac studiile 32 de doctoranzi.

La facultate îți cresc aripile

Dna Liudmila Climoc, director general al Companiei Orange-Moldova, a absolvit Facultatea de Calculatoare, Informatică și Microelectronică în 1997, specialitatea *Microelectronică și Dispozitive semiconductoare*. În același an s-a angajat cu ușurință în calitate de consultant vânzări la „Moldavian Mobile Telephone” SRL din Chișinău – primul operator de prestare a serviciilor în baza NMT.

Cunoștințele obținute la UTM i-au deschis drumul în profesie, în pofida concurenței acerbe de pe piața muncii.

- La UTM m-am convins: este foarte important să tratezi cu maximă seriozitate cursurile universitare, spune dna Climoc. La facultate am învățat să deschid mai multe sfere, care mi-au ridicat potențialul profesional, dar și general uman. Facultatea mi-a dezvoltat gândirea analitică și strategică, mi-a oferit posibilitatea de a privi cu doi pași înaintea. Nu mi-a fost teamă de schimbări și am continuat să învăț la fiecare etapă a vieții. Deși am finalizat o facultate cu profil ingineresc, am decis să-mi reorientez eforturile în sfera comercială. După doi ani de la primul meu job, m-am angajat la Compania Orange-Moldova (pe atunci Voxtel) în calitate de consultant vânzări. Și nu m-am oprit aici. Am continuat să perseverez și să privesc în perspectivă. În cei 15 ani de activitate în cadrul acestei companii am urcat mai multe trepte, iar de 6 ani dețin funcția de director general.

Deși o despart de facultate mai mulți ani, își amintește cu multă recunoștință de profe-

sorii de la facultate: dnii **Victor Șontea**, **Teodor Șișianu**, **Viorel Trofim**, **Maria Anishevici**, **M. Saveniuc**, **dl Filip**, care i-au predat matematica, limba engleză, fizica semiconductoarelor, microprocesoare etc., iar **dl Viorel Trofim** i-a fost conducător științific al tezei de licență.

Amintindu-și cu drag de anii de facultate, absolventa FCIM, dna **Liudmila Climoc**, reflectează:

- Studenția este o perioadă frumoasă din viața fiecărui om, una plină de trăiri, reușite și momente care te marchează. Este o etapă care te dezvoltă intelectual, dar și te pregătește să pășești în viață mai sigur și mai îndrăzneț, o etapă în care obții abilități de comunicare, cunoști oameni noi și legi prietenii frumoase, valabile și peste ani. Tocmai atunci este momentul în care trebuie să înțelegi că în funcție de consecvența și perseverența de care dai dovadă se va forma personalitatea ta pe viitor. Pe mine, facultatea m-a ajutat să devin mai independentă, să iau propriile decizii și să mi le asum, bune și rele. Am învățat

să fiu mai responsabilă, mai independentă și mai matură. Pentru mine facultatea a însemnat un pilon important în dezvoltarea principalelor abilități manageriale.

Dintotdeauna am considerat educația o prioritate, iată de ce am optat pentru susținerea acestui domeniu în rândurile viitorilor profesioniști. Orange Moldova a semnat un parteneriat de succes cu UTM încă în anul 2006. Acesta prevede realizarea mai multor proiecte comune ce vizează acordarea asistenței UTM în plan logistic, oferirea burselor pentru cei mai buni studenți, organizarea expozițiilor tematice, suport în organizarea conferințelor științifice, amenajarea spațiilor WiFi, pentru ca studenții să beneficieze de educație de calitate etc. Asemenea proiecte dezvoltăm și cu alte universități din Moldova.

A fi student, a păși în cadrul unei facultăți, este șansa tânărului care pleacă de acasă, singur, departe de cei dragi, în noul său drum, pentru a se afirma pe deplin în domeniul pe care l-a ales. Aici îi cresc aripile, aici i se confirmă vocația, prinde puteri și își alege viitorul. Iată de ce le recomand tuturor studenților să învețe și să investească în cunoștințele lor, indiferent de activitatea aleasă. Este important să nu lase să treacă anii de facultate fără să facă ceva folositor, în sprijinul carierei spre care aspiră. Să stabilească relații interumane viabile și de lungă durată, să fie perseverenți și ambițioși, consecvenți și muncitori, să gândească progresist. Toate acestea sunt garanția unei cariere de succes.

Competențe, inteligență, mentenanță

Echipa FCIM la competiția „Earth Rover 2011”. În centru – general-maior, dr. **Dumitru Prunariu**, primul cosmonaut român.

Studenții FCIM își dezvoltă creativitatea tehnică și științifică în cadrul **Centrului Studențesc de Creație Tehnică „HARD & SOFT” și Centrului Internațional „Ingineria Sistemelor Microelectronice și Dispozitive Biomedicale”**. În scopul evidențierii competențelor și inteligenței studenților aici se organizează diverse concursuri naționale și internaționale: „Earth Rover”; „Ingineria sistemelor microelectronice – Sergiu Rădăuțan”, Concursul național de informatică.

Concursul internațional „Earth Rover” este dedicat proiectării sistemelor robotice mobile la care participă echipe de studenți din RM, România, Ucraina. Tematica concursului integrează cunoștințe din diferite domenii ale științelor exacte: proiectarea și implementarea sistemelor de calcul și control în timp real, tehnologii informaționale, proiectarea și implementarea bazelor de date, comunicații digitale și analogice, procesarea limbajelor naturale, procesarea imagi-

nilor și a datelor, protecția informației și inteligență artificială. În 2011 președinte al juriului a fost general-maior, dr. **Dumitru Prunariu**, primul cosmonaut român. Anul acesta „Earth Rover” se află la a 4-a ediție, jubiliară, consacrată aniversării a 50-a a UTM, fiind planificate două clase de concursuri bazate pe concepte de procesare a datelor și inteligență artificială, cu participarea a 10 echipe din RM, România, Ucraina. Pentru prima dată vor participa și elevi din licee și colegii.

La concursul „Ingineria Sistemelor Microelectronice – Sergiu Rădăuțan” participă studenți din RM și România.

Concursul Național de Informatică a demarat în 2013. La ediția din anul curent se preconizează participarea studenților de la 8 instituții de învățământ din RM.

Astăzi la FCIM sunt implicați în creativitatea tehnică și științifică peste 150 de studenți.

Facultatea de Tehnologie și Management în Industria Alimentară

În fotografie: Consiliul de Administrație al FTMIA

Rândul de sus, de la stânga: **Mihail Livcutnic**, șef laborator, prodecan; **Iurie Subotin**, dr., conf., prodecan; **Raisa Druță**, dr., conf., prodecan; **Vladislav Reșitca**, dr., conf., decan; **Grigore Musteață**, dr., conf.; **Boris Carabulea**, dr., conf.; **Virginia Maiorov**, metodist; **Anatol Balanuță**, prof.univ., dr., șef catedră Enologie; **Artur Macari**, dr., conf., șef catedră TPA. Rândul de jos: **Elena Guțuleac**, metodist; **Stela Vlas**, metodist; **Valentina Bolboșenco**, metodist; **Ana Verejan**, dr., conf., șef catedră Chimie; **Svetlana Caterenciuc**, dr., conf., șef catedră Limbi moderne; **Olga De-seatnicova**, prof.univ., dr., șef catedră TMAP; **Aliona Ghendov-Moșanu**, dr., conf., prodecan; **Aurica Chirsanova**, dr., conf., director Filiera Francofonă „Technologies Alimentaires”.

La originea Facultății a stat specialitatea *Chimia industrială* (profilul industria alimentară), fondată în 1959 în cadrul Facultății de Chimie a USM. În 1959-1962 la aceasta specialitate erau înscriși anual câte 25 de studenți, iar din 1963 – câte 2 grupe: *Tehnologia conservării și Tehnologia vinului*. În 1964 contingentul de studenți a trecut la IPC, unde s-a deschis Facultatea de Tehnologie.

În decembrie 1964 facultatea a avut prima promoție de 19 ingineri-tehnologi. Din 1967 la facultate sunt înscriși anual câte 100 de studenți: câte 2 grupe la fiecare din cele două specialități. Din 1973 se inițiază pregătirea specialiștilor în domeniul tehnologiei și organizării

alimentației publice. În 1977 se introduce specialitatea *Economie și management în industria alimentară*. În 2004 catedra și specialitatea trec în componența FIEB, UTM.

Ulterior au fost deschise noi specialități: *Tehnologia și construirea confecțiilor* (1989); *Tehnologia panificației, Tehnologia păstrării și prelucrării cerealelor și Tehnologia zahărului și produselor zaharoase* (1990); *Tehnologia cărnii și a produselor din carne* (1995); *Filiera Francofonă Technologies Alimentaires* (1997); *Tehnologia laptelui și a produselor lactate* (1997); *Biotehnologii industriale* (2006); *Inginerie și management în industria alimentară* (2008).

În 1996 are loc redenumirea Facultății de

Tehnologie în FTMIA. În 2012 în baza Proiectului TEMPUS a fost creat Centrul de cercetare și transfer tehnologic în domeniul cărnii și laptelui, dotat cu echipamente tehnologice semi-industriale. Actualmente lucrările de laborator la tehnologia produselor lactate și din carne se efectuează în condiții semiindustriale. În 2013 a fost aprobat spre finanțare proiectul investițional „Renovarea utilajului laboratoarelor de instruire pentru desfășurarea cursurilor practice cu profil viti-vinicol. Utilaj de laborator și echipament” în valoare de 2,8 mil.euro.

Cercetarea științifică a facultății se dezvoltă în domeniile: studiul substanțelor biologice active a produselor vegetale în special al bio-

tioxidanților naturali, elaborarea metodelor noi de apreciere a proprietăților antioxidante a produselor alimentare, evaluarea activității antiradicalilor in vitro a bioantioxidanților; elaborarea compozițiilor alimentare policomponente din produse vegetale, elaborarea tehnologiilor de fabricare a produselor noi, evaluarea proprietăților fizico-chimice a produselor și parametrilor procesului tehnologic și influența lor asupra calității produselor finite; elaborarea tehnologiilor moderne de producere a vinurilor și băuturilor alcoolice tari; obținerea compușilor și produselor biologice activi din surse naturale locale, utilizarea lor în industria alimentară, cosmetologie și farmacologie.

Rolul Alma Mater în formarea mea

În 1977, adolescent fiind, mi-am împlinit un vis: am fost admis la studii la IPC, Facultatea de Tehnologie, specialitatea „Tehnologia Vinului”. Pentru mine, un tânăr de 17 ani, venit la studii în capitală din s. Cocieri, r. Dubăsari, totul era nou: colegii, profesorii, facultatea, dar am intrat destul de repede și cu plăcere în viața studentescă. Am avut un mare noroc de colegii de grupă – pe tot parcursul studiilor gr.TV-772 a fost prima în toate: la învățătură, în viața socială și sportivă, dar și în toate năzbâțiile studentești. Și chiar dacă în primii ani de studii am întreprins unele încercări de a mă transfera la studii în România sau Bulgaria, la o altă specialitate, spiritul deosebit de prietenos din grupa noastră m-a convins să rămân fidel specialității alese inițial.

O influență deosebită asupra mea au avut-o bineînțeles și profesorii de la facultate, inclusiv de la Catedra „Tehnologia Vinului” (șef catedră, prof. univ., dr. hab. **Anatol Balanuță**), de asemenea și decanul facultății – dr., conf. **Gleb Pavlov**. Din a. III m-am inclus în lucrările de cercetare desfășurate la catedră și astfel am avut ocazia să fac primii

pași în profesie alături de mari savanți și specialiști oenologi. Mai târziu, la doctoranura din cadrul Institutului Unional al Viei și Vinului „Magaraci” (Yalta, Crimeea), m-am convins din nou de calitatea profesorilor noștri de la IPC. Facultatea de Tehnologie a devenit pentru mine o a doua casă, unde și astăzi revin cu plăcere, acum – deja în calitate de profesor universitar.

De-a lungul anilor, datorită fundamentului pus de UTM în formarea mea, am reușit să obțin gradul științific de doctor habilitat în tehnică, titlul științific de „Profesor universitar”, să fiu onorat de titlul „Om Emerit al RM”, să devin „Inventator Emerit al OMPI”, deținător al 42 medalii de aur, argint și bronz la diferite saloane internaționale de invenții și tehnologii, laureat al Premiului Național în domeniul științei și tehnicii. Însă principala realizare, la care am avut și eu partea mea de contribuție, este formarea unei școli științifice în oenologie, care include 12 doctori și 1 doctor habilitat formați și alți 5 doctoranzi în devenire.

Nicolae Taran,
vicedirector al Institutului
de Horticultură și Tehnologii
Alimentare, dr.hab., prof.univ.

Centrul de instruire și transfer tehnologic în industria alimentară

În incinta uzinei „Etalon” a UTM funcționează cu succes un Centru științific de instruire și transfer tehnologic în industria alimentară (procesarea laptelui și cărnii) – subdiviziune didactică apărută pe baza unui proiect internațional finanțat de Uniunea Europeană.

Studenții de la specialitățile „Tehnologia cărnii și produselor din carne”, „Tehnologia laptelui” și Filiera Francofonă „Technologies Alimentaires” de la FTMIA efectuează aici, în condiții apropiate de cele industriale, toate lucrările de laborator prevăzute de programa de studii. Centrul dispune de două hale de producție și două laboratoare: de Microbiologie și de Fizico-chimie.

Centrul își concentrează activitatea pe 3 platforme: procesarea laptelui, a cărnii, procesul didactic plus un laborator de investigații științifice. Operează acțiuni de transfer tehnologic întreprinderilor mici și mijlocii din domeniu. Colaborează cu diverse compa-

nii din Moldova în contextul procurării diferitelor produse, aditivilor alimentari, efectuării unui schimb de experiență în vederea sporirii calității alimentelor. Colaborările se extind și în străinătate, de exemplu, în SUA, prin Programul „De la fermier la fermier”, susținut de USAID. Totodată, Centrul acordă servicii de formare continuă și consultanță angajaților din domeniu.

Studenții au posibilitatea să-și facă aici stagiile de practică, fabricând anumite produse. În hala de producție pentru carne – diferite brânzeturi, cașcavaluri, unt. După fabricarea produselor, stu-

denții efectuează analizele fizico-chimice și senzoriale ale articolelor produse. Ei parcurg practic întregul flux tehnologic: de la recepționarea materiei prime până la produsul finit.

Prin spațiile sale extinse și moderne, care includ săli de curs, laboratoare de investigații științifice, platformele de procesare a laptelui și cărnii, utilate cu echipament performant procurat în Occident, această mică întreprindere industrială, menită să pregătească specialiști de nivel european, devine un model de calitate pentru industria alimentară din RM.

Facultatea de Industrie Ușoară

În fotografie: Consiliul de Administrație al FIU

De la stânga: **Angela Scricenco**, conf., dr., șef catedră TCTT; **Marcela Irovan**, conf., dr., prodecan; **Svetlana Cangaș**, conf., dr., prodecan; **Viorica Cazac**, conf., dr., șef catedră DTP; **Valentina Bulgaru**, conf., dr., decan; **Marina Malcoci**, conf., dr., șef catedră MTCP; **Elena Musteață**, șef catedră DV; **Neonila Siroș**, lector superior; **Stela Balan**, conf., dr., șef catedră MCTT; **Irina Tutunaru**, conf., dr., prodecan, secretar Consiliu FIU.

FIU și-a început activitatea pe 2 februarie 1995. În noiembrie 1995 în baza Catedrei *Tehnologia și proiectarea constructivă a confecțiilor* au fost constituite trei catedre noi: *Tehnologia confecțiilor din țesături și tricoturi*, *Modelarea confecțiilor din țesături și tricoturi*, *Bazele designului și creației tehnice*. În urma acestei reconfigurări catedra TPCC și-a sîstat activitatea, obiectivele acesteia fiind preluate de noile catedre: *Tehnologia confecțiilor din țesături și tricoturi* și *Modelarea confecțiilor din țesături și tricoturi*.

În 1998 a fost fondată Catedra *Modelarea și tehnologia confecțiilor din piele*, are loc prima admitere la specialitatea *Tehnologii poligrafice*. Se deschid 2 specialități: *Inginerie și management în industria ușoară* (1999), *Arte decorative*, opțiunea *Design textil* (2012). În 2005 Catedra BDCT e divizată în: *Design și tehnologii poligrafice* și *Design vestimentar*.

Odată cu fondarea facultății au fost puse bazele creării școlii științifice autohtone în domeniul industriei ușoare. În 1996, 1997 a fost

organizat Simpozionul interuniversitar *Crea-tivitate. Tehnologie. Marketing* cu participarea specialiștilor din România, Ucraina, Rusia; inițiate studii de doctorat la specialitățile *Teoria și istoria artelor* și *Pedagogia vocațională*.

Cercetările științifice realizate la FIU sunt prezentate la conferințe științifice, publicate în ediții de specialitate. În 1995-2013 au fost obținute 4 brevete de invenție, înregistrate 16 modele industriale de încălțăminte, editate 20 de manuale, monografii, publicate 100 de

articole în reviste de specialitate, 850 articole științifice – în culegerile diverselor conferințe și simpozioane. Cadrele didactice participă la expoziții de artă și design vestimentar din RM și străinătate.

A evoluat constant și contingentul de studenți, în 2007 atingând cea mai înaltă cotă – 1468. Actualmente la facultate activează 57 de cadre didactice, inclusiv 20 de conferențieri, doctori în științe, 26 lectori superiori, 11 lectori universitari și asistenți.

Veronica Pentelei – veritabil om de afaceri

Dna **Veronica Pentelei** a absolvit Facultatea de Industrie Ușoară (licență și masterat) acum 11 ani. În acești rodnici ani a reușit să se afirme ca un veritabil om de afaceri – a fondat o fabrică de confecții pentru copii (brandul **Crème Brûlée**) cu un efectiv de 50 de angajați – specialiști ingineri în domeniul confecțiilor: proiectanți, designeri, tehnologi, marketeri, cusătorese.

le la compania din Chișinău, iar aceasta le execută și expediază producția finită înapoi în străinătate). Compania produce confecții pentru copii pentru ambele piețe – locală și străină.

Om cu o voință puternică și cunoștințe temeinice în designul vestimentar, a știut unde vrea să ajungă și a reușit să ajungă. Este meritul d-sale, dar, precum subli-

niază neîncetat chiar ea, este și meritul, marele merit al UTM.

UTM mi-a format o gândire expresă orientată spre domeniul pe care l-am ales – designul vestimentar. Mi-a dat prin minunații săi profesori o logică anume și iată că acum pot spune că sunt în rândul oamenilor de afaceri, declară nu fără mândrie tânăra absolventă a FIU, UTM.

Actualmente, călătorind prin diferite țări europene, acumulează experiență, deci ascensiunea continuă. Fabrica merge bine, prosperă, brandul hăinuțelor „Crème Brûlée” este cunoscut. La sigur, vom auzi și pe viitor noutăți pe linia de progres industrial a Moldovei noastre prin asemenea oameni.

Tânăra businessmană **Veronica Pentelei** mulțumește afectuos profesoarelor de la FIU care i-au influențat destinul: **Marcela Irovan**, conf., dr.; **Stela Balan**, conf., dr.; **Angela Scricenco**, conf., dr.; **Elena Musteață**, conf., dr.; precum și dlui **Constantin Spănu**, conf., dr., fost decan.

Colaborări fructuoase

Începând cu a.u. 2007-2008, FIU dezvoltă o colaborare frumoasă și fructuoasă cu **Clubul Internațional al Femeilor din Moldova (CIFM)**, organizație creată în 1997, care întrunește femei din diferite țări, având ca obiectiv filantropia și prietenia. CIFM organizează diverse evenimente sociale, culturale și de caritate, unul din ele fiind legat de modă și promovarea brandurilor autohtone. În acest context FIU are implicații directe prin lucrările de design vestimentar (colecțiile de produse vestimentare) realizate de studenții și absolvenții specialității *Design vestimentar industrial*.

nifestației „Fashion Show” au fost procurate și donate FIU 3 mașini de cusut universale, 1 mașina specială interlock, 2 manechine

cu generator de aburi și fier de călcat, două mașini de cusut. De asemenea, donația a inclus un set de cărți și reviste de specialitate pentru studenții de la specialitățile *Ingineria produselor textile și din piele* și *Design vestimentar*.

În timp, această colaborare a fost dezvoltată cu susținerea Proiectului CEED II (finanțat de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională – USAID) și Asociației Patronale din Industria Ușoară (APIUS) (creată în 2006 și reprezintă agenții economici din textile, tricotaje, confecții, marochinărie, încălțăminte și accesorii de modă). Această colaborare are un caracter complex, cu obiective clare privind contribuția membrilor parteneriatului la prosperarea industriei ușoare a RM.

Facultatea exprimă mulțumiri, pe această cale, dnelor **Marie Moser** – președinta Clubului Internațional al Femeilor din Moldova; **Doina Nistor** – director executiv al proiectului CEED II; prof. univ. **Maria Gheorghită**, reprezentant al proiectului CEED II, și tuturor care au contribuit la aceste nobile gesturi de donație a utilajelor și materialelor pentru studenții FIU.

S-a creat deja o tradiție ca sursele financiare colectate în cadrul manifestărilor să fie donate pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale a viitorilor designeri. Astfel, în anul 2008 FIU a beneficiat de prima donație: două mașini de cusut în sumă de 9000 lei; în 2012 din suma de 43000 lei colectată în cadrul ma-

transformabile de corp feminin, o masa specială de călcat cu fier de călcat; iar în 2013 facultatea a beneficiat de o donație pentru laboratoarele Catedrelor *Modelarea și tehnologia confecțiilor din piele* și *Design vestimentar*: o mașină de cusut cu coloană pentru încălțăminte, o mașină de fixat capse, trei grosimetre, o masă de călcat

Facultatea de Cadastru, Geodezie și Construcții

În fotografie: Consiliul de Administrație al FCGC

Rândul I: **Ala Climov**, șef catedră DP; **Liubovi Usturoi**, prodecan; **Svetlana Albu**, șef catedră EMI; **Dina Apostol**, metodist; **Ludmila Cara**, prodecan; **Tamara Lepșii**, metodist;
Rândul II: **Anatolie Taranenco**, șef catedră CMS; **Alexandru Râșcovoi**, prodecan; **Efim Olaru**, șef catedră SAV; **Victor Toporeț**, decan; **Diana Munteanu**, prodecan; **Iurie Dohmilă**, șef catedră TC.

Facultatea de Construcție (denumirea inițială) a fost deschisă odată cu fondarea IPC (1964), fiind transferată din cadrul Universității de Stat. Primele înmatriculări la facultate, unde își făceau deja studiile (cu frecvență redusă) studenții a. I, II și III, au avut loc în 1965.

Dezvoltarea mediului industrial-economic a creat premise pentru deschiderea unor noi specialități, aferente domeniului: *Geodezie, topografie și cartografie, Evaluarea imobilului, Drept patrimonial, Ingineria și managementul*

zăcămintelor, minerit, Ingineria antiincendii și protecție civilă, Tehnologia prelucrării lemnului.

Administrația facultății, corpul profesoral și-au axat activitatea pe ameliorarea bazei tehnico-materiale și didactice a procesului instructiv-educational, ajustarea planurilor și programelor de studii la contextul noilor realizări din domeniile aferente specialităților Facultății, antrenarea cadrelor didactice tinere, a studenților în activitatea de cercetare științifică. Astfel, ținând cont de deficiențele condițiilor de teren

și seismicitate sporită a teritoriului RM, în 2006 a fost creat *Centrul de cercetări în domeniul combaterii proceselor geologice periculoase.*

În același context, în premieră pentru domeniul construcțiilor, a fost elaborat conceptul Programului de Stat de cercetare *Noi materiale, tehnologii și echipamente pentru construcții*, direcționat spre soluționarea necesităților ramurii construcțiilor cu resurse materiale fabricate în baza resurselor naturale disponibile, inclusiv din deșeurii industriale.

Un alt aspect al activității desfășurate de corpul profesoral al FCGC ține de formarea continuă a specialiștilor din construcții, desfășurată în cadrul *Centrului specializat de Perfecționare și Recalificare a specialiștilor din domeniul construcțiilor*, instituit în baza acordului de colaborare dintre UTM și Agenția pentru Dezvoltare Regională și Construcții a RM din 31.08.2005. În perioada 2005-2009 au trecut cursurile de perfecționare cca 2500 de inginer-construcționari.

Alma Mater i-a clădit destinul

Pentru mine Alma Mater – Mamă Hrănitoare a fost UTM (IPC), zice cu mândrie absolutul de mai ieri, dl **Anatolie Zolotcov**, astăzi viceministru al Dezvoltării Regionale și Construcții. La fel ca și pentru zecile de mii de tineri, veniți la carte din toate colțurile țării, oferindu-ne pregătirea necesară pentru o carieră inginerască scripitoare, ridicând astfel standardul vieții la individual, dar și la general pe republică, deoarece fiecare tânăr inginer, ieșind din facultate cu un bogat bagaj de cunoștințe, își suflecă mâncile, apucând să construiască mereu în sus toate sectoarele economiei naționale.

– Am absolvit Facultatea de Construcții Industriale și Civile, cum se numea atunci, în 1979, spune în continuare dl Zolotcov. Imediat după absolvire am lucrat pe șantier în calitate de maistru – construim case din panouri prefabricate. Ulterior am fost invitat la Alma Mater în calitate de colaborator științific, iar după susținerea tezei de candidat în științe (egal azi cu doctor în științe) la Institutul de Construcții din Odessa, am predat în aulele studențești. Am predat cu plăcere, timp de 11 ani, văzând în băieții și fetele veniți la studii în temei de la sate pe viitori specialiști asemănători mie,

care sunt așteptați pe șantier să ridice republica.

După proclamarea Independenței, RM rămase fără normative în domeniul construcțiilor. Am venit atunci cu o inițiativă, în urma căreia s-a creat Centrul Republican de Cercetări și Reglementări în Construcții (CERCON), care a contribuit la elaborarea și publicarea noilor normative, efectuând de asemenea cercetări științifice, expertize în construcții, perfecționarea specialiștilor.

După un deceniu la CERCON, activează un timp în business, iar în 2009 este propus pentru responsabilul post de viceministru al Dezvoltării Regionale și Construcții.

Această plină și frumoasă biografie este și dovada valorii educaționale a Alma Mater, despre care dl Zolotcov vorbește cu un sentiment de profund respect, amintind cu recunoștință și numele profesorilor care i-au clădit cariera: **Iurie Izmailov**, prof. univ., dr. hab., specialist notoriu în construcțiile antisismice; **Eugen Lvovschi**, prof. univ., dr. hab.; **Mihai Potârcă**, prof. univ., dr. hab.; **Dumitru Ungureanu**, conf., dr.; **Ion Ciupac**, prof. univ., dr. hab.

Uzina mobilă multifuncțională

Ideea construcției unei uzine mobile, care ar accelera fabricarea blocurilor monolite cu multe etaje prin substituirea muncii manuale cu procese automate este o inovație în domeniul construcțiilor și se bucură de o înaltă apreciere din partea specialiștilor. Întrucât sfera construcțiilor în Moldova este una dintre cele mai viabile și prospere, profesorii FCGC-UTM, de comun acord cu specialiștii Companiei de construcții „Snopiten”, și-au propus să aducă această idee inovatoare în atenția Guvernului RM, care să-și asume asigurarea financiară, declarând ideea dată ca proiect de stat.

În acest scop la Chișinău a fost organizată o Conferință științifică internațională, în cadrul căreia specialiști din diverse domenii (construcții de mașini, automatizări ale proceselor, tehnologii de betonare la construcții monolite, tehnologii informaționale, mecanică, studiul materialelor etc.) din Italia, România, Israel, Rusia, RM și-au expus opinia vizavi de acest subiect.

Victor Toporeț, decanul FCGC, și **Nicolae Popescu**, specialist principal la Compania de construcții „Snopiten”, au menționat că inovația în cauză presupune că munca manuală fie că lipsește sau desăvârșire, fie că este infimă, deoarece uzina funcționează în mod automat. Ca să fie mai intuitiv, a urmat demonstrarea unui film, în care inovația (uzina) a fost

prezentată în procesul funcționării.

După cum s-a văzut, uzina dată funcționează în mod automat, iar procesul de producție are un ritm extrem de rapid. Cofrajele multifuncționale de forma unor module foarte originale, grinzile și planșeele construcției se aranjează în locurile convenite în mod automat. Amestecul de beton se ridică, se toarnă și se compactează în pereți, iar armătura se leagă după cum o cer rigorile și condițiile de asemenea în mod automat, lăsându-se spațiile necesare pentru montarea ferestrelor și ușilor. După ce se termină în felul acesta un etaj, mecanismele ridică în mod automat cofrajele la etajul

S-au adus și cifre concrete: după metoda respectivă se pot construi 5 mii de apartamente anual.

Specialiștii prezenți la eveniment au apreciat excepționala inovație în construcția monolitică, exprimând ideile colaterale pentru acest proiect principal. Printre ideile punctate vom menționa vidarea betonului, aceasta fiind o soluție extraordinară de extragere a apei din beton pentru a accelera procesul de prizare a acestuia în procesul de construcție. E o idee deloc simplă, dacă e să ne gândim că se lucrează cu o masă enormă de beton, implicând și anumite modificări tehnologice.

Reprezentantul AGEPI a men-

următor, unde operațiile de așezare a grinzilor, planșeele, ridicarea/turnarea/compactarea betonului se repetă de asemenea în mod automat. Etaj după etaj, blocul se înalță rapid, iar în timpul întreruperilor necesare se lucrează în flux, după aceleași principii, la blocul următor. Astfel, se obține o productivitate uluitoare în construcția de locuințe.

ționat că această inovație este una de excepție, fiind recunoscută deja în străinătate și înregistrată ca atare.

Participanții la conferință au fost unanimi în propunerea ca această idee inovativă, extrem de serioasă și foarte necesară în domeniul construcțiilor, merită și trebuie să ajungă în atenția structurilor de vârf ale statului.

Facultatea de Urbanism și Arhitectură

În fotografie: Consiliul de Administrație al FUA

Rândul I, de la stânga: Dumitru Ungureanu, prof.univ., dr.; Ludmila Bejan, metodist; Eleonora Florea, prof.univ., dr.; Aurelia Carpov, conf., dr., șef catedră ARH; Iacob Bumbu, prof.univ., dr.hab.; Vera Guțul, conf., dr.; Ina Șoldan, metodist; Tatiana Palade, metodist; Natalia Ciobanu, I.s., prodecan;
Rândul II: Nicolae Ciobanu, conf., dr., șef catedră CA; Panteleimon Arnăuț, I.s., prodecan; Nistor Grozavu, conf., dr., viceprimar de Chișinău, ex-decan; Sergiu Bejan, I.s., șef catedră CFDP; Mihail Vangheli, conf., dr., ex-decan; Mircea Andriuță, prof.univ., dr.hab.; Sergiu Calos, conf., dr., ex-decan; Ion Ioneț, conf., șef catedră EMEIA; Valeriu Lungu, conf., dr., decan; Petru Zestrea I.s., Valentin Olaru, I.s., prodecan; Svetlana Oleinic I.s.

Pregătirea specialiștilor cu studii universitare în domeniul arhitecturii, urbanismului și construcțiilor în RM a început în 1959, la Facultatea de Inginerie a USM. FUA a fost deschisă în august 1972, anterior specialitățile și catedrele acesteia existând în cadrul Facultății de Construcții, înființată în 1964. În 1965 are loc prima admitere la 3 specialități: *Arhitectură, Construcții urbane și Producerea elementelor de construcții*, în 1970 – la specialitatea *Drumuri auto*, iar în 1971 – la specialitatea *Alimentări cu apă și canalizare*. Astfel, la

momentul deschiderii, FUA avea 5 specialități la secția zi și 2 – cu frecvență redusă: *Istoria și teoria arhitecturii; Proiectarea de arhitectură și planificarea orașelor; Geometrie descriptivă; Inginerie sanitară; Mașini și mecanisme pentru construcții*. În 1987-1997 a funcționat și Catedra *Geometrie descriptivă și desen*, afiliată apoi la altă facultate. În 1991 se deschide specialitatea *Mașini și mecanisme în construcție* (azi *Inginerie mecanică în construcții*).

În 1972-1981 facultatea a fost amplasată în blocul nr. 4 din str. Florilor. Colectivul

facultății a participat activ la planificarea și construcția actualului bloc nr. 9 din bd. Dacia, 39, în care s-a transferat în 1981. Aici dispune de spații largi, cabinete și laboratoare dotate cu echipament modern, săli de desen și aule pentru cursuri și lucrări practice.

În anii '80 au fost stabilite legături cu universități din România și Occident, implementate standarde europene ale școlii superioare. În 1995-2008 se deschid specialități noi: *Inginerie și management în protecția mediului* (1997), *Tehnologia produselor din ceramică și sticlă*

(2000), *Design interior* (2003), *Sculptura* (2007). La facultate își fac studiile peste 3000 de studenți.

Din 15 noiembrie 1997 este numită Ziua Facultății. Din 2000, o dată la doi ani, este organizată Conferința tehnico-științifică „Probleme actuale ale urbanismului și amenajării teritoriului”. Au fost revizuite curriculele specialităților în conformitate cu prevederile Procesului Bologna. Facultatea se integrează în procesul de formare continuă a specialiștilor din economia națională.

Dirijează proiectarea și arhitectura țării

DI Iurie Povar este absolvent al promoției-1983 a FUA. După absolvirea facultății a fost angajat ca arhitect la Ungheni, unde și-a dăruit generos capacitățile timp de 12 ani – o experiență excelentă, care i-a îmbogățit orizontul profesional. În 1995 a fost invitat la Chișinău, în postul de șef-adjunct al Departamentului Construcții și Arhitectură, iar din 2002 este director general al Institutului Național de Cercetări și Proiectări în domeniul amenajării teritoriului, urbanismului și arhitecturii „Urbanproiect”. Totodată, este președinte al Uniunii Arhitecților din Moldova.

S-ar părea că în ascensiunea sa profesională a avut de urcat doar câteva trepte. Dar ce urcuș! În toate lucrările în care s-a implicat a făcut câte o mică istorie. De exemplu, prin Planul Urbanistic General (PUG), pe care l-a semnat în calitate de arhitect general, Ungheniul a devenit primul oraș din Moldova, care are astăzi un plan urbanistic european. PUG include 45 programe și 150 proiecte, care vin să îmbunătățească serviciile publice, să creeze noi locuri de muncă bine plătite și, în final, să creeze un oraș modern, european, în care cetățenii vor avea un trai confortabil.

Este și autorul proiectului de actualizare a PUG-

Cimișlia, care urmează să transforme localitatea într-un centru de dezvoltare economică în regiunea de sud a țării prin: construcția unui Parc Industrial, crearea unei Zone Economice Libere, construcția unui Centru de Vinificație, precum și eficientizarea infrastructurii. Instituția pe care o conduce, „Urbanproiect”, a intrat în componența consorțiului care a elaborat PUG-Chișinău și Planul de amenajare a teritoriului capitalei, potrivit căroră către anul 2025 Chișinăul urmează să devină un nucleu policentric de dezvoltare economică, precum și o destinație atractivă în peisajul multicultural european.

A avut un cuvânt greu de spus și în elaborarea planurilor urbanistice generale pentru orașele Bălți, Florești, Săn-

gerei, Hâncești, Criuleni, Ialoveni și satele Cojușna, Tartaul de Salcie.

Una din componentele de bază a activității institutului „Urbanproiect” pe care îl conduce este proiectarea arhitectural-construcțivă, care include complexe mari de locuințe și producere, obiecte ale infrastructurii sociale, între care: cartierul de locuințe din str. Ceucari din Chișinău, blocurile de studii ale Universității de Stat „A. Russo” din Bălți; complexul memorial din Șerpeni; centrul comercial din Taraclia; complexul de agrement din Rezina; fabrica de înghețată din Ialoveni etc.

Arhitectul Iurie Povar spune că urmează în profesie sfaturile profesorilor de facultate, mari personalități în domeniu, care îmbinau organic munca de predare în auditoriu cu practica pe teren, și că anume lor le datorează succesele și ascensiunea sa profesională: **Bronislav Morgun**, șef catedră Arhitectură; **Eugen Boghibov**, **Nina Iamșicova**, **Boris Zaharcenco**, **Eleonora Fomenco** ș.a.

Mergând pe urmele profesorilor săi, pe lângă activitatea tumultuoasă în domeniu, Iurie Povar ține mereu legătura cu Alma Mater, predând cursuri sau în calitate de președinte al Comisiei de Stat pentru susținerea tezelor de licență și masterat.

RETHINK – un proiect privind reforma sistemului educațional prin schimbul internațional de cunoștințe

În zilele de 20-22 mai 2014 la FUA a fost lansat proiectul **RETHINK privind reforma sistemului educațional prin schimbul internațional de cunoștințe**, realizat în cadrul Programului TEMPUS (coordonator de proiect – **Oksana Turchanina**, coordonator de concept – prof. **Antonio Castelbranco**, Universitatea din Lisabona). Evenimentul a găzduit 18 universități partenere din 10 țări: Portugalia, Spania, Germania, Olanda, RM, Ucraina, Belarus, Armenia, Azerbaidjan, Georgia și reprezentanții Ministerelor Educației din RM, Ucraina, Belarus, Azerbaidjan.

Obiectivul proiectului rezidă în modernizarea programelor educaționale la disciplinele de învățământ, cu ajutorul Sistemului european de transfer de credite, constituit din trei cicluri, și recunoașterea diplomelor și gradelor științifice. De asemenea, proiectul vizează crearea unei noi curricule în vederea asigurării conexiunii instituțiilor de învățământ superior la mediul de afaceri, stabilirea și consolidarea relațiilor dintre instituțiile din domeniul educațional și reprezentanții businessului. În acest scop, în cadrul proiectului, vor fi dezvoltate 2 domenii integrate: Arhitectură și urba-

nism și Ingineria climei / Științe ale mediului inconjurător (Master&Doctorat).

Pe parcursul a trei ani vor fi elaborate curricule comune pentru țările partenere la specialitățile Arhitectura, Urbanism și Amenajarea Teritoriului și Protecția mediului. Se prevede mobilitatea cadrelor didactice, a studenților, masteranzilor și doctoranzilor în universitățile partenere, schimbul de cunoștințe, elaborarea în comun a materialelor didactice.

Rezultatele preconizate ale proiectului: dezvoltarea inovatoare în comun (masterat și doctorat) a gradelor științifice în domeniu (Arhitectură și urbanism; Ingineria climei/ Științe ale mediului inconjurător); stabilirea evidenței CO₂ ca indicator de stabilitate; formarea cadrelor didactice; elaborarea materialelor didactice; promovarea inițierii afacerii; contribuția la elaborarea standardelor de calitate a educației; diseminarea / utilizarea în comun a rezultatelor.

Studenții și masteranzii participanți la proiect vor avea posibilitatea să studieze în universitățile partenere și în baza numărului necesar de credite ECTS acumulat vor obține la absolvire diplome duble.

Facultatea de Inginerie Economică și Business

În fotografie: Consiliul de Administrație al FIEB

Rândul I, de la stânga: **M. Botnaru**, l.s.; **V. Childescu**, prodecan, conf., dr.; **A. Cojuhari**, prof.univ., dr.hab.; **V. Mamaliga**, decan, conf., dr.; **L. Bugaian**, prorector, prof.univ., dr.hab.; **T. Manole**, prof.univ., dr.hab.; **N. Scobiola**, metodist.

Rândul II: **G. Vascan**, conf., dr.; **S. Guțu**, metodist; **V. Bârdan**, conf., dr.; **A. Stratila**, l.s., dr.; **Iu. Țurcan**, conf., dr.; **A. Oberșt**, l.s.; **N. Luca**, conf., dr.; **M. Gheorghită**, prof.univ., dr.; **C. Crucescu**, conf., dr.; **V. Sverdlic**, conf., dr.; **R. Țurcan**, conf., dr.; **R. Ciloci**, conf., dr.

În 1964 IPC se întemeia în baza unor specialități ingineresti și economice transferate de la USM. În același an, una din facultățile fondatoare – Facultatea de Economie (instituită în 1953 la USM) se transferă la IPC. Ulterior, pe baza potențialului intelectual și material al Facultății de Economie a IPC, în 1977 se înființează o facultate similară la USM, iar în 1991 – și la ASEM.

În 2003 rectorul UTM, acad. Ion Bostan, lansează inițiativa strategică de a reanima activitatea Facultății de Economie Inginerească.

Prin decizia Senatului din 2 decembrie 2003, Facultatea de Economie și Business a fost deschisă în baza a trei catedre: *Teorie economică și marketing, Economie și management în industrie, Economie și management în construcții*. În mai 2004 Senatul modifică denumirea facultății în Inginerie Economică și Business.

Pe parcurs numărul studenților a crescut, au apărut noi specialități. În 2006 FIEB avea peste 1600 de studenți, iar în 2007 – cea mai mare promoție pe UTM – peste 500 de absolvenți.

În 1964-2014 FIEB a format peste 12000 ingineri economiști, 457 masteranzi, 107 doctori în economie, 8 doctori habilitați: **P. Roșca, I. Blaj, I. Ladajanschi, I. Sârbu, L. Bugaian, S. Albu, O. Buzu, S. Gorobievski**. Colaboratorii FIEB au participat la elaborarea și implementarea proiectelor „Creșterea competitivității și dezvoltarea întreprinderilor”; „Dezvoltarea parteneriatului în industria alimentară” – proiecte internaționale USAID; „Ameliorarea competitivității” – proiect al Băncii Mondiale ș.a.

Începând cu anii '90, cadrele didactice au participat activ în procesul de restructurare a mai multor întreprinderi din RM: Vismos, Ionel, Incomlac, Covoare Ungheni, Topaz, Moldagrotehnica, Rozmiar, Bardar, Bălțeanca, Piele, combinatele de cereale din Ungheni și Chișinău, fabricile de sticlă din Florești și Chișinău. Facultatea colaborează cu facultăți și catedre de profil din România, Rusia, Ucraina, Suedia, Italia, Franța, Germania, Cehia, Slovacia, Țările Baltice, Belgia, Portugalia, Marea Britanie, SUA, Canada.

Absolventa UTM – profesoară la Universitatea Cardiff, Marea Britanie

Este vorba despre **Svetlana Măra**, originară din Ialovenii noștri, acum purtând și numele Taylor, după soț. A absolvit în 1997 FT-MIA, UTM.

Era monitoarea grupei, învăța bine, perseverența aducându-i succesele spre care râvnea. Ca monitoare, îi îndemna/ajuta și pe colegi să persevereze și grupa avea succese.

Dna **Larisa Bugaian**, profesoară în grupa dată, având paralel și o funcție înaltă la Agenția de Restructurare a Întreprinderilor Agricole (ARIA), a observat calitățile studentei-monitoare și i-a propus un loc de muncă la ARIA, în calitate de manager junior, unde Svetlana a trecut o veritabilă școală a vieții. Și-a aprofundat cunoștințele practice în management, dar și cunoștințele de limbă engleză, care în viitor aveau să-i deschidă porțile spre universitățile din Occident. A făcut și un an de muncă practică la întreprinderea moldo-engleză „Glass Container Company” din Chișinău, iar în 2000 câștigă o bursă MBA – *Master of Business Administration* la Școala „Cardiff Business School”, Marea Britanie, pe care o absolvă cu excelență, unica din 300 de masteranzi din diferite țări, ceea ce a propulsat-o la bursa de doctorat în Cardiff University.

După 5 ani de doctorat absolvit de asemenea cu excelență, obține titlul de doctor în științe contabile și financiare și intră în 2005 în aulele studențești ale Universității din Cardiff deja în calitate de lector, predând cursurile „Instituțiile și piețele financiare” (teorie și practică) și „Metodele de cercetare științifică în economie”.

Pentru a menține statutul de lector cu dreptul de a preda cursuri la universitățile occidentale trebuie să publice în fiecare an articole privind cercetarea proprie în domeniul profesat, în reviste științifice de nivel internațional recunoscute. Profesoara Svetlana Măra de la Universitatea din Cardiff are asemenea publicații în revistele „European Financial Management”, „Journal of Forecasting”, „Journal of Corporate Finance”, „Journal of Banking and Finance”, „British Journal of Management”.

Absolventa UTM a reușit să ajungă profesoară în Marea Britanie, predând în fața tarentelor cu peste 200 de studenți din diferite țări, conducând masteranzi, doctoranzi, și, mai presus de toate, educând ca tânără mamă și o băiețel și o fetiță.

Talent are tot omul, principalul e să și realizeze talentul prin străduințe.

Cultura maritimă și logistica navală – debut internațional la UTM

Republica Moldova, prin portul de la Giurgiulești, are acces la Dunăre și Marea Neagră, la rețelele de transport fluvial și maritim internațional. Sub drapelul Republicii Moldova circula deja peste 100 de nave comerciale. Fructificarea acestui avantaj economic poate avea loc doar dacă vom dezvolta cultura maritimă, infrastructura și logistica circuitelor de resurse tehnico-materiale și produse finite, vom efectua cercetări științifice și vom pregăti cadre calificate.

În acest scop, la FIEB se află în derulare un proiect internațional de anvergură privind cultura maritimă în bazinul Mării Negre – „Maritime network of education for the development of the maritime culture in the Black Sea Basin MARINE” – „Rețea de educație maritimă pentru dezvoltarea culturii maritime în bazinul Mării Negre” (MARINE).

Proiectul MARINE are ca parteneri UTM, Academia Navală „Mircea cel Bătrân” din Constanța, România, Academia Maritimă Națională din Odessa, Ucraina și Universitatea „Piri Reis” din Istanbul, Turcia. Acțiunile în ca-

partenere și creșterea nivelului de pregătire profesională a specialiștilor implicați în industria maritimă (transportul maritim / fluvial, construcții navale, pescuitul, extracțiile de petrol/gaze (pe uscat și pe mare), porturi, cercetarea de mediu, științe umaniste etc.). În esență, se urmărește fondarea unei rețele regionale sustenabile, de educație și cultură maritimă, care va avea un impact substanțial asupra dezvoltării profesionale și personale a populației.

drul proiectului au menirea de a facilita interconectarea celor 4 instituții partenere pentru a impulsiona dezvoltarea socio-economică regională și crearea unui portal de termeni marinărești și istorie maritimă. Se dorește a dezvolta cultura maritimă în bazinul Mării Negre prin tradițiile comune maritime ale țărilor

Costul proiectului este de 330 mii euro și va fi finanțat în proporție de 90% de UE. Pe parcursul a 24 de luni profesorii și studenții vor beneficia de stagii didactice și de cercetare în țările cu o bogată cultură maritimă: România, Turcia, Ucraina. Studenții de la specialitatea „Marketing și logistică” au posibilitatea de a efectua practica la porturile din Constanța, Istanbul, Odessa, Giurgiulești.

Iurie Dârda – legătură strânsă cu Alma Mater

DI Iurie Dârda, fondator și director general al Companiei de construcții DANSICONS SRL, și-a împletit strâns biografia cu cea a UTM. Mai întâi, în calitate de discipol, urmându-și studiile la Facultatea de Construcții, specialitatea Construcții Civile, Industriale și Agrotehnice (1988-1993), apoi dezvoltând o colaborare strânsă și eficientă în calitate de fondator și conducător al Companiei de construcții DANSICONS. Dialogul cu Alma Mater a devenit una din prioritățile sale.

Colaboratorii UTM, tinere cadre didactice, mulți dintre care anterior au fost locatari ai căminelor studențești, au beneficiat de condiții privilegiate la construcția apartamentelor: în blocul locativ din str. Studenților, 9/1 au primit apartamente 80 de colaboratori ai UTM; în blocul locativ din str. Studenților, 9/18 – 40 de colaboratori. DANSICONS a contribuit și la dezvoltarea bazei tehni-

co-materiale și infrastructurii UTM, executând din surse proprii construcții cu o suprafață totală de cca 8000 m.p., transmise la balanța UTM cu titlu gratuit: Centrul de Excelență, Biblioteca tehnico-științifică, Stația terestră pentru gestionarea zborului primului satelit moldovenesc „Republica Moldova”, Muzeul UTM, Clubul studențesc etc.

Compania DANSICONS s-a afirmat în mediul de afaceri autohton cu o istorie de succes demnă de urmat și de alți agenți economici: a construit numeroase edificii cu diversă destinație, inclusiv case de locuit pentru păturile socialmente vulnerabile, tineret, refugiații din Transnistria, angajații din sfera bugetară în diverse localități.

În semn de apreciere și înaltă recunoștință pentru vasta activitate profesională, inclusiv pentru realizarea parteneriatului public-privat și contribuții relevante în dezvoltarea

rea bazei tehnico-materiale a UTM, pe 27 noiembrie 2012 Senatul UTM i-a conferit titlul onorific „Doctor Honoris Causa”, iar domnia sa, la

rându-i, dezvoltă în continuare legătura strânsă cu Alma Mater, legătură care are un impact benefic în asigurarea calității proceselor de

instruire, cercetare, ameliorare semnificativă a condițiilor de trai, agrement, sport, dezvoltare culturală a tineretului studios.

Educația fizică și sportul la UTM

Catedra *Educația fizică*, fondată în 1964, condusă de **Constantin Zgherea** (1964), **Fiodor Șevcenco** (1965-1969), **Sergiu Legasi** (1969-1971), **Nicolae Muhin** (1971-1991), **Iosif Modelevschi** (1989-1991), **Petru Rusnac** (1992-2007), **Anatolie Popușoi** (din 2007), a asigurat procesul de studii la disciplina respectivă, a organizat activitatea extracurriculară prin crearea secțiilor sportive pentru studenții performeri.

Selecționatele UTM participă cu succes la Campionatele Naționale Universitare, Campionatele și Cupele RM. Studenții participă anual la campionatele și cupele naționale la fotbal, baschet, rugby, handbal, volei, badminton, atletism, tenis de masă, judo, sambo, lupte libere și greco-romane, powerlifting, arte marțiale, orientare sportivă. Studenții UTM sunt convocați și în componența loturilor RM, participă la campionate, universiade, cupe europene și mondiale, jocuri olimpice. Capătă amploare Cursa Olimpică, organizată de Comitetul Național Olimpic la finele lunii mai în Piața Marii Adunări Naționale, la care participă sute de studenți ai UTM.

Performerii noștri: **Valeriu Caceanov** (atletism), maestru internațional al sportului, deținător al Cupei URSS, multiplu campion și premiant al URSS de decatlon; **Ion Dosca** (joc de dame), maestru al sportului, multiplu cam-

pion al RM, ex-URSS, premiant la Campionatele lumii; **Marina Zgurscaia** (tir pistol), participanta la Jocurile Olimpice din 2012, Londra; **Sergiu Glava**, triatlon forță (powerlifting), campion european, Ucraina, 2013; campion mondial, Belgia, 2013; campion mondial, Düsseldorf, Germania, iunie 2014; **Serghei Teliucov**, triatlon forță (powerlifting), campion european, Estonia, 2009; campion mondial, Anglia, 2009; campion mondial, Boston, SUA, 2012.

Cea mai populară competiție este Campionatul UTM între facultăți, care se desfășoară din toamnă până în primăvară la 13 probe de sport. Participă peste o mie de studenți. Desfășurarea la nivel înalt a competițiilor se datorează faptului că UTM dispune de o bază tehnico-materială sportivă excelentă.

Complexul Sportiv al Tinerețului dispune de două terenuri de fotbal – cu gazon și iarbă artificială, terenuri de tenis, volei, pistă cu 8 culoare de alergări și sectoare pentru sărituri. Centrul de Agrement și Sport dispune de o sală de forță, săli de jocuri sportive: baschet, volei, handbal, badminton, tenis de masă, minifotbal. În sala de sport din str. Florilor, 4, se organizează procesul de instruire pentru FEIE, FIMET, FIU, iar în cea din str. Dacia, 41 – pentru FCGC, FIEB, FUA.

O țară unită la viitor

cu internet la viteză de 1 Gbps

1181

OPERATOR NAȚIONAL
MOLDTELECOM

Doctori Honoris Causa ai UTM

De-a lungul activității sale, Universitatea Tehnică a Moldovei a decernat titlul „Doctor Honoris Causa” unor personalități proeminente pe plan internațional, care și-au adus contribuția la dezvoltarea potențialului științifico-didactic al țării, implicit al UTM.

Ion Iliescu,
om politic, Președinte
al României

Süleyman Demirel,
om politic, Președinte
al Republicii Turcia

Sergiu Rădăuțan,
acad., primul rector al UTM

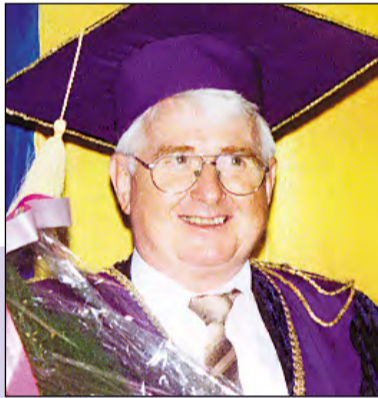
Vitalie Belousov,
prof., dr. ing., rector,
Universitatea Tehnică
„Gh. Asachi”, Iași, România

Petre Roman,
prof., dr. ing.,
om politic, România

Sergiu Chiriacescu,
prof., rector,
Universitatea „Transilvania”,
Brașov, România

Hans Ludwig Hartnagel,
prof., dr., Universitatea
Tehnică, Darmstadt,
Germania

Gheorghe Bobescu,
prof., dr. ing., Universitatea
„Transilvania”,
Brașov, România

Adelaida Mateescu,
prof., dr. ing., Universitatea
„Politehnică”, București,
România

Ion Parascivoiu, prof., dr.,
Școala Politehnică, Montreal,
Canada, președinte al Acade-
miei Româno-Americane

Johann-Dietrich Wörner,
rector, Universitatea Tehnică,
Darmstadt, Germania

Nicolae Golovanov,
prof., dr. ing., Universitatea
„Politehnică”, București,
România

Mihai Gațițanu,
prof., dr. ing., rector, Univer-
sitatea Tehnică „Gh. Asachi”,
Iași, România

Aurel Câmpeanu,
prof., dr. ing., Universitatea
din Craiova, România

Lorin Cantemir,
prof., dr. ing., Universitatea
Tehnică „Gh. Asachi”, Iași,
România

Otto Franz Joklik,
prof., International
University, Colombo,
Sri Lanka

Walter Kaffenberger,
prof., dr., Germania;
Comitetul Științific NATO

Pierre Vincent,
prof., Institutul Național de
Telecomunicații,
Paris, Franța

Gleb Drăgan,
dr. ing., prof., acad.
Academia Română

Adrian Bejan,
prof., Universitatea Duke,
Carolina de Nord, SUA

Constantin Banu,
prof., dr. ing., Universitatea
„Valahia”, Târgoviște,
România

Polidor Bratu,
prof., dr. ing., Universitatea
Tehnică de Construcții,
București, România

Florin Ionescu,
prof., dr. ing., Universitatea
de Științe Aplicate, Konstanz,
Germania

Octavian Pruteanu,
prof., dr. ing., Universitatea
Tehnică „Gh. Asachi”, Iași,
România

Jean Barloy,
prof., dr., Agrocampus-Ouest,
Rennes, Franța

Michael Zickerick,
Ambasador Extraordinar și
Plenipotențiar al Republicii
Federale Germania în RM

Dan Gabriel Cacuci,
prof., acad., director, Institu-
tul de Tehnologie Nucleară,
Karlsruhe, Germania

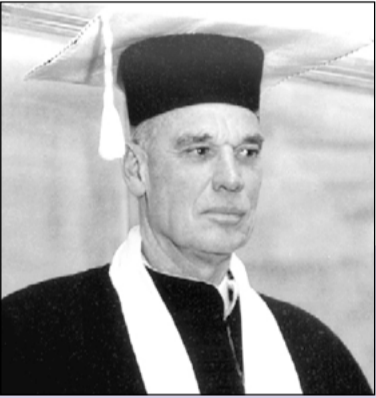
Eugen Grebenicov,
acad., Universitatea „Patrice
Lumumba”, Moscova, Rusia.

Johann Löhn,
prof., dr., rector, Universitatea
„Steinbeis”, Berlin, Germania

Yannis Papanikolaou,
dr., director general, Centrul
Internațional de Studii la
Marea Neagră, Atena, Grecia

Ronald Verhé,
prof., Universitatea Gent,
Belgia

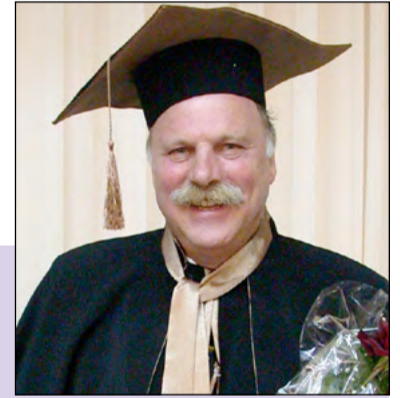
Adrian Bavaru,
prof., dr., rector, Universitatea
„Ovidius”, Constanța, Româ-
nia, primul președinte BSUN

Gheorghe Manolea,
prof., dr. ing., Universitatea
din Craiova, România

Hamadoun I. Touré,
dr., secretar general,
Uniunea Internațională
a Telecomunicațiilor

Willem Hendrik Gispem,
Rector Magnificus, Universi-
tatea din Utrecht, Olanda

Dumitru Dorin Prunariu,
primul cosmonaut român,
Erou al României și al ex-
URSS

**Vladimir Nikolaevici
Dejurov,**
cosmonaut-pilot, Erou al Fe-
derăției Ruse și al ex-URSS

Frank Lee Culbertson,
astronaut NASA, SUA

Titus-Marius Băjenescu,
prof., ing., Elveția

Adrian Graur,
prof., dr. ing., rector,
Universitatea „Ștefan cel
Mare”, Suceava, România

Radu Munteanu,
prof., dr. ing., rector,
Universitatea Tehnică din
Cluj-Napoca, România

Nicolae Dabija,
acad., poet, scriitor,
politician, RM

Iurie Dârda,
director general al Compani-
ei „DANSINCONS”, Chișinău

Grégoire Thomas,
prof., dr., director general,
Agrocampus-Ouest, Rennes,
Franța

Ioan Vasile Abrudan,
prof., dr. ing., rector,
Universitatea „Transilvania”,
Brașov, România

Orchestra de fanfară a UTM

În 1975 sub conducerea dlui **Vasile Simion** este fondată orchestra de fanfară a UTM. Prima evoluare în scenă – în martie 1976 la Primul Festival „Primăvara Politehnicilor”, unde s-a bucurat de un mare succes și a fost menționat cu Diploma de gr. I. În 1977 conducător al orchestrei de fanfară a UTM devine dl **Anastas Boldescu**, în 2010 dirijor este numit dl **Boris Dâmbu**.

Orchestra este alcătuită din 25 de studenți de la diferite ani de studii și diverse

facultăți ale UTM și are un repertoriu foarte variat, cu melodii din diferite genuri ale compozitorilor europeni și moldoveni.

Fanfara a participat la toate edițiile festivalului „Primăvara Politehnicilor”, la diverse festivaluri artistice de amatori, la toate festivitățile și ceremoniile universității. Este laureat al Festivalului de creație artistică a studenților Comunității Politehnice (1999), al festivalului de obiceiuri și tradiții de primăvară „Mărți-

șor-2000”, al festivalului republican „Fanfara Argintie” (Soroca, 2004). Și-a adunat în palmare Diplome pentru prestație deosebită la al II-lea festival al prieteniei popoarelor (1987), festivalul republican al creației artistice a tineretului studios din instituțiile de învățământ superior și mediu de specialitate (2011).

Pe parcursul anilor orchestra a prezentat un șir de concerte în fața locuitorilor și oaspeților capitalei.

TINEREȚEA – ansamblu de muzică și dans popular

Ansamblul de dans popular „Tinerețea” al UTM a fost fondat în 1965, sub conducerea dlui **Petru Furnică**. De-a lungul timpului a fost condus de maestrul **V. Rojicov**, **Ion Bazatin**, **Ion Furnică** – Artist Emerit al Poporului. Din 1989 conducător și coregraf este **Vasile Cires**.

Orchestra a fost fondată de marele maestru **Iosif Burdin** și de-a lungul anilor a fost condusă de **I. Blajinu**, **L. Nujnoi**, **M. Albot**, **T. Pascaru**.

În 1970 i se conferă titlul de „Colectiv model”. Evolu-

ază cu succes la televiziunea centrală din Moscova (1974). Strălucște pe scena Casei „Mozart” din Austria, fiind decorat cu medalia „Mozart” (1976). Este multiplu laureat al festivalurilor naționale și internaționale: „Țările Dunărene”, Krems, Austria (1971); „Volga-76”, Kazan, Rusia; festivalul universităților politehnice din Minsk, Belarus (1975); Chișinău (1977, 1978); Tașkent, Uzbekistan (1979); „Gaudeamus”, Vilnius, Lituania (1988); „Vesna-15”, Sverdlovsk, Rusia; Carlovac, Croația

(1998); „Plovdiv-2001”, Bulgaria; „Pocut 2000”, Harkov, Ucraina; Zunguldac, Turcia (2003); „Megapolis”, Harkov, Ucraina (2013), „SIVO 2004”, Odoorn, Olanda; Sirig, Serbia (2014) etc.

A concertat în diverse orașe din Polonia, Austria, Germania, Grecia.

În fiecare an ansamblul își înnoiește rândurile cu studenți de la anul I, care vin în locul celor care absolvesc universitatea. Tradițiile colectivului rămân însă neschimbate.

POLITEHNICA MOLDOVEI – SIMBOL AL PROGRESULUI NOSTRU

La finele anilor '50 ai secolului trecut republica noastră cunoaște o dezvoltare masivă și complexă. Se implementează tehnica modernă, strungurile sofisticate, liniile robotizate, în sate apare lumina electrică, locul pălăriilor de radio îl iau aparatele cu unde. Agricultură beneficiază de semănători și triere semi-mecanizate, apar primele tractoare *Universal*, dar până la combine mai era departe. Totuși, progresul tehnico-științific a început să se resimtă în toate sferile de activitate: are loc primul zbor al omului în cosmos, este înființată Academia de Științe, în laboratoare apar primele mașini electronice *Minsk*, în producție se introduc elemente de automatizare. Necesitatea stringentă de cadre tehnice se resimte în întreaga economie.

În pofida lipsei unei școli superioare, plaiul moldav a fost proslăvit de un șir de personalități de talie mondială: enciclopediștii și filozofii D. și A. Cantemir, Gh. Asachi, M. Eminescu; bibliograful și logofătul M. Costin; astronomul N. Donici, fizicienii P. Capița, V. și S. Moscalenco, S. Rădăușan, T. Malinovski, A. Andrieș, D. Ghițu; matematicienii V. Andrunachevici, C. Sibirschi, E. Grebenicov, V. Belousov; chimiștii-academicieni N. Zelinski, L. Pisarevski, P. Vlad, I. Bersucher; botanistul imunolog P. Jicovschi; pedologii N. Dimo, I. Crupnicov; medicul-chirurg N. Sclifosovski, profesorul-igienist și organizator în medicină N. Testemițanu; lingviștii E. Coșeriu, N. Corlătea-

nu, N. Costenco, S. Berejan; poezii și scriitori Gr. Vieru, A. Păunescu, I. Druță, P. Goma, P. Zadnipro; actorii V. Gherlac, E. Loteanu, C. Constantinov, M. Volontir; campioni olimpici L. Manoliu, N. Juravski, T. Cazac, steaua basarabeană în fotbalul Catalan N. Simatoc; arhitecții A. Șciusev, directorul galeriei „Tretiakov”; sculptorul L. Dubinovschi; coregraful V. Curbet; compozitorii A. Rubinștein, Șt. Neaga, E. Doga; artiștii poporului M. Cebotari, T. Ceban, M. Muntean, N. Sulac, Z. Julea; organizatorii Obștei basarabenilor și comandanți de oști Gr. Cotovschi, I. Iachir, M. Frunze ș.a.

În condițiile ultimului salt tehnic de amploare de după al II-lea război mondial, în lipsa cadrelor tehnice, guvernul central al ex-URSS ia decizia (13.03.1964, A. Kosighin) despre înființarea Institutului Politehnic din Chișinău. Primele specialități au apărut încă în cadrul Universității de Stat (Facultatea de Inginerie, 1959-1964): energetică, con-

strucții, mecanică, tehnologie, automată și telemecanică, după care au fost deschise și celelalte facultăți și specialități. În lipsa spațiului adaptat pentru Institutul Politehnic nou creat, în primul an de studii mai rămăneam în incinta Universității de Stat. Problemele studențești erau soluționate operativ de decanii și profesorii A. Parsadanean, B. Liutaev, I. Krolenco, A. Marinciuc, M. Cherdivarenco, C. Glușco, M. Chișinevschi, D. Samusi, I. Mocan, T. Conunova, E. Zobov, V. Zincenco, B. Zozulevici, E. Feodosiev, V. Panacevni, B. Calian, C. Tur-tă, I. Buga, V. Musteață, C. Gumeniuc, V. Lunchevici ș.a.

În acele timpuri îndepărtate nimeni nu-și putea imagina că IPC-UTM va crește de la 5 la 10 facultăți (astăzi 9), de la 17 la 63 specialități, de la 274 cadre didactice la 890 astăzi, din care 450 cu titlu științific – o evoluție impresionabilă.

Noi, studenții de ieri ai Facultății de Chimie și In-

ginerie (USM), am trecut „botezul” de formare profesională în laboratoarele de chimie analitică, organică, fizică coloidală și biochimie ca adevărați chimiști. IPC ne-a dat sarcina să pregătim noile aule și laboratoare pentru anul II de studii în fostul edificiu al Liceului nr.1, care găzduise o perioadă și cazarmile militare. În subsol și cele două etaje enorme domneau de-a valma munți de deșeurile de construcție. Studenții au fost mobilizați să aducă în ordine blocul. Deoarece inițial, la USM, eram câte 7-9 studenți la

o specialitate, comasați cu mecanicii (decan I. Krolenco), am fost preocupați de fondarea catedrelor de specialitate, șefi: dr. V. Zincenco (vinificație) și dr. B. Zozulevici (conservare). Ulterior, în funcția de decan la Tehnologie a fost numit prof.univ. M. Cherdivarenco și situația a început să se schimbe. A fost achiziționat mobilierul și tehnica de laborator. Catedrele *Chimia analitică* (I. Bodiuv) și *Chimia organică* (E. Zobov) aveau posibilitatea să asigure din punct de vedere metodic toate lucrările prevăzute de programa de

studii. Totodată, se desfășura o amplă activitate de cercetare – „creștea” doctoranzii.

Datorită dascălilor universitari care ne-au dezvăluit secretele acestei magice profesii, absolvenții noștri s-au încadrat serios în rezolvarea problemelor viti-vinicole din republică, astfel că peste 90% din vinurile noastre au fost acceptate pentru export, iar la concursurile internaționale am cucerit sute de medalii. Ramura vinificației a fost ridicată la un nou nivel și astăzi noi suntem mândri de acest succes enorm.

Este meritul nostru, în primul rând – al Politehnicilor noastre.

Cu ocazia aniversării semicentenarului UTM, în numele tuturor absolvenților, aducem piosul nostru omagiu pentru *Alma Mater* și progresul frumos pe care l-a realizat de-a lungul unei jumătăți de secol, pentru succesele colectivelor facultăților, evident, pentru drumul corect pe care ne-a orientat în viață.

Liviu VACARCIUC,
conf. univ., dr.,
membru al Uniunii
Oenologilor din RM

EDITOR – Universitatea Tehnică a Moldovei

ECHIPA REDACȚIEI:

Marina Romanciuc (redactor-șef) – 079755352,
Leonid Busuioc (corespondent) – 32-55-01, 079598165
Dorian Saranciuc (fotograf) – 079412277,
Oleg Tataru (design) – 079405973.

Tiparul: Întreprinderea de Stat „Combinatul Poligrafic din Chișinău”
Înregistrare la Ministerul Justiției al RM cu nr. 42 din 16.02.1998.

E-mail: romanciuc.marina@gmail.com

Tiraj: 2000
Comanda: 41183